

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 800 fr. per jaar

Postchekrekening nr. 3185.22

Beheer en Redactie : Prof. Mr. Ridder René VICTOR, Britselei 40, Antwerpen

STATISTIEK EN GEWETENSONDERZOEK

Deze studie sluit aan met de artikels die ik onder dezelfde titel in 1964 en 1966 in het R.W. gepubliceerd heb ⁽¹⁾. Ze betreft uitsluitend de werkzaamheden van de drie burgerlijke kamers van het Hof van beroep te Gent, gedurende de gerechtelijke jaren 1966/68.

1. De specialisatie

Er zijn magistraten die de specialisatie vrezen omdat ze het niet aantrekkelijk vinden dag in dag uit steeds dezelfde categorie zaken te moeten behandelen. Welk is de waarde van deze opinie? Mijn statistische opzoekingen hebben me toegelaten na te gaan welk het relatief belang is van elke categorie zaken waarvoor specialisatie in het Hof te Gent niet bestaat doch eventueel zou kunnen ingevoerd worden: verkeersongevallen, verzekeringen, verdelingen, gebouwen, echtscheidingen, voorlopige maatregelen. Alleen voor de verkeersongevallen bestaat er een mogelijkheid van overbelasting.

De verkeersongevallen beslaan immers thans 18% van de in de drie kamers behandelde zaken (in de vorige tweejaarlijkse periode 15%). Dit betekent dat indien al de verkeersongevallen aan dezelfde kamer toebedeeld zouden worden, $3 \times 18 = 54\%$ van de arresten van deze kamer aan verkeersongevallen zouden gewijd worden. Is dit een euvel? Men kan de mening toegedaan zijn dat de eenmaking van de rechtspraak, de daaruit normaal voortvloeiende vermindering van het aantal processen, de grondiger kennis van de rechtsproblemen eigen aan een speciaal vak, doorslaggevende voordelen zijn die de balans neerhalen in 't voordeel van de specialisatie.

Deze opmerking geldt a fortiori voor de soorten gerechtzaken die een veel geringer procent van de totale activiteit van het Hof in beslag nemen. De voorlopige maatregelen in zake echtscheiding, om maar een voorbeeld te geven, beslaan slechts 6% van de totale activiteit van de drie kamers van het Hof, de echtscheidingen tussen 7 en 8%, de andere hoger aangehaalde rubrieken merkkelijk minder.

2. De hervormingen

Is er een betekenis te hechten aan het verschil tussen het aantal hervormingen in de drie burgerlijke kamers van het Hof? Vermoedelijk niet. In de eerste kamer vond ik 46% hervormingen, in de 5e kamer 43%, in de 7e

40%. In de vorige periode van twee jaar waren deze cijfers respectievelijk 47,5%, 43,3% en 37,7%.

In mijn artikel van 23 okt. 1966 had ik de aandacht gevestigd op een abnormaal aantal beroepen en hervormingen betreffende de zaken van verkeersongevallen in een bepaalde rechtbank. In de periode waarover we het thans hebben doet zich deze anomalie nog steeds voor, nu echter nog in een andere rechtbank. Andere anomalieën heeft mijn studie betreffende de jaren 1966/68 niet aan het licht gebracht.

3. De beroepen

In de onderstaande lijst vindt men, naast iedere jurisdictie van de eerste graad, het aantal in beroep gewezen zaken welke uit deze jurisdictie voortkomen.

Rechtbanken van eerste aanleg: Gent 182, Dendermonde 181, Brugge 170, Kortrijk 105, Oudenaarde 105, Veurne 75, leper 66.

Rechtbanken van Koophandel: Gent 113, Kortrijk 75, Brugge 53, Aalst 45, Oostende 43, St-Niklaas 34.

Misschien zal een nieuwsgierige lezer deze cijfers samentellen om te weten hoeveel arresten ieder jaar in de burgerlijke kamers van het Hof gewezen worden. Laat ons preciseren dat de zoëven aangehaalde cijfers alleen die arresten begripen die ten gronde over een beroepen vonnis van een jurisdictie van de twee Vlaanderen uitspraak doen. Er zijn buitendien tussenarresten, arresten die uitsluitend de ontvankelijkheid van het beroep behandelen, arresten betreffende tuchtzaken, arresten op verzending door het Hof van Cassatie, interpretatieve arresten, enz. enz. Hoop en al telde ik voor de twee jaar in kwestie 1.385 gemotiveerde arresten opgemaakt door negen magistraten, dus de pauze van het verlof inachtgenomen, weinig minder dan twee arresten per week en per hoofd. Dit zonder meetellen van de verstekarresten en de louter voorbereidende arresten, die ik niet heb gerecenseerd.

Mag ik te dezer gelegenheid zeggen dat ik, wat deze cijfers betreft, elke vergelijking met statistieken van andere hoven a priori verwerp? Voor twee jaar heb ik in deze kolommen de flagrante onjuistheid van een officiële statistiek, uitgaande van het Ministerie van Justitie, bewezen. Het is een gemeenplaats te zeggen dat statistieken weinig betrouwbaar zijn. Zo ik deze hier persoonlijk betrouw, is het omdat ik ze van a tot z zelf heb opgemaakt.

4. De bespoediging van de procedure

De statistiek toont hier geen verbetering aan. We hebben de arresten verdeeld in vier categoriën, al naar gelang ze gewezen werden in de zes maand te rekenen van het beroepen vonnis, tussen zes maand en één jaar, tussen één en twee jaar, en ten slotte meer dan twee jaar na het vonnis. De tabel is weinig verkwikkend:

	In de 6 maand	Tussen 6 m. en 1 j.	Tussen 1 en 2 j.	Meer dan 2 j.
jaren 1964/66:	2,9%	19,6%	48%	29,5%
jaren 1966/68:	1,5%	21 %	45%	32,5%

De bespoediging van de procedure is dus bijlange nog geen voldongen feit, wie is daarvoor de schuldige? De rechtbanken en hoven? De advocaten? Het archaïsme van de procedure? Met de verjonging van de procedure is het te verhoppen dat advocaten en magistraten zich een inspanning zullen getroosten ten einde zich van de beschuldiging wit te wassen.

*Etienne VEROUGSTRAETE,
Voorzitter in het Hof van Beroep te Gent.*

(1) R.W. 1964/65 kol. 1241; 1966/67 kol. 378.

ALGEMEEN BELANG EN GROEPSBELANG

Het sociaal leven vertoont heden ten dage een steeds toenemende ingewikkeldheid in de betrekkingen tussen individuen onderling of tussen de individuen en de Staat, zodat de fysieke personen meer en meer genoodzaakt zijn zich te verenigen en de bescherming van hun belangen aan groeperingen toe te vertrouwen.

De maatschappij mag aldus niet herleid worden tot het louter bijeenstellen van individuen. Door de samenvoeging van de belangen die zij gemeen hebben, door een gemeenschappelijke inspanning, streven de individuen naar de erkenning van een specifiek groepsbestaan. Zij trachten verder in hun groepering een structuur aan te brengen om hieruit geleidelijk een moreel wezen te scheppen. Dat moreel wezen is meer dan de juxtapositie of de samenvoeging van inter-individuele relaties.

De groepering is bewust dat zij in het kader van haar specialiteit de groepsbelangen van haar leden verwerkelijk; zij streeft naar een juridisch bestaan. Zoals de fysieke persoon, wil zij zich op een op het recht steunende bevoegdheid beroepen.

Prof. Bekaert beschrijft in zijn « Introduction à l'étude du droit » (blz. 87 en vlg.) deze mutatie waardoor uit een sociologisch feit een rechtsfeit ontstaat: « Ainsi, chaque fois qu'il apparaît qu'un groupe social est en mesure de procurer ou de réaliser ce qu'un individu isolé ne peut obtenir, faute de temps, de moyens, de capacités, ou de perspectives, le milieu social indéterminé qu'est « la société » admettra généralement son intégration dans ses structures juridiques, sur base de la fonction sociale qu'il remplit. »

Van Bunnem drukt trouwens dezelfde gedachte uit in de volgende bewoordingen:

« Nous sommes loin de la conception révolutionnaire de l'Etat tout puissant en face d'une poussière d'individus, de l'Etat souverain et unique législateur. L'individu n'est plus souverain par le seul fait qu'il ne consent pas à aliéner contractuellement sa liberté; l'Etat n'est plus seul à légiférer sur tous objets. Entre les deux se dresse une entité nouvelle, une réalité sociale fondée sur une communauté d'intérêts, le groupe auquel l'individu se subordonne et auquel l'Etat abandonne une partie de ses prérogatives. » (G. Van Bunnem, « Socialisme juridique et socialisation du droit », Brussel 1938, blz. 39).

Het is aan de erkenning van de sociale functie, door een moreel wezen uitgeoefend, dat de juridische instelling van de rechtspersoonlijkheid haar bestaan te danken heeft.

In de juridische orde, zal de groepering, onder bepaalde wettelijke voorwaarden, de rechtspersoonlijkheid hebben, als het doel dat zij nastreeft, het gemeen goed dat zij verdedigt, een sociale werkelijkheid is; als de groepering in de maatschappelijke orde een sociale zending heeft.

Deze rechtspersoonlijkheid, dit bestaan in rechte, oefent

zich enkel in het specifiek kader van het gemeenschappelijk doel uit, niet er buiten.

Wegens en tevens ondanks deze belangrijke beperking in het juridisch bestaan van de rechtspersoon, stelt zich de vraag of het samenvallen van een specifiek groepsbelang met het algemeen belang, al of niet aan de groepering haar rechten ontnemt.

Wanneer een specifiek groepsbelang van een rechtspersoon reeds in mindere of grotere mate in het openbaar belang overgenomen, geabsorbeerd is, rijst de vraag of de rechtspersoon nog met het openbaar ministerie kan mededingen naar de beveiliging van het algemeen belang, alleszins voor het fragment van het algemeen belang dat de bestaansreden is van zijn rechtspersoonlijkheid. Of moet men aannemen, omdat het algemeen belang de meer beperkte belangen overkoepelt, dat de openbare vordering de verdediging van die subsidiaire belangen in zijn plaats behartigt?

Met opzet zullen wij het gesteld probleem beperken tot de verenigingen van openbaar nut of tot deze die de belangen van een groep mensen beschermen, met uitsluiting van de handelsvennootschappen. De vraag stelt zich

Het vraagstuk van de ontvankelijkheid van de rechtspersoon een zuiver belang van een groep vertegenwoordigt, zonder commerciële of patrimoniale inslag.

Het vraagstuk van de ontvankelijkheid van de rechtspersoon in de strafvordering — hierop komt het feitelijk neer — wordt op diverse manieren door de rechtsleer en de rechtspraak beantwoord. Om deze probleemstelling nauwkeurig te omlijnen en vooraleer een antwoord voor te stellen, moet de doelstelling van de openbare vordering met deze van de burgerlijke vordering vergeleken worden.

* * *

Het doel van de openbare vordering wordt door het wezen zelf van het strafrecht bepaald. Strafrecht is de normatieve veruitwendiging van de zelfverdediging van de maatschappij tegen wat de orde storen kan (zie Bekaert, Introduction à l'étude du droit, nr. 166).

« Door het begaan van een strafbaar feit ontstaat er een rechtsverhouding tussen de dader en de staat als zodanig optredend ter beveiliging van gemeenschapsbelangen » (J. Rubbrecht, « Inleiding tot het Belgisch strafrecht », 2).

Het strafrecht is « het geheel der maatregelen aan een bepaalde maatschappij aangepast en ingesteld door een machtsgroep ten einde troebelverwekkende elementen onschadelijk te maken en een voorspoedige ontwikkeling van het maatschappelijk leven te waarborgen » (H. Bekaert, « Handboek voor studie en praktijk van het Belgisch strafrecht », 11; H. Bekaert, Introduction à l'étude du droit, nr. 9).

Strafrecht is een sanctie-recht met repressief-preventief karakter. Het wordt toegepast als een vergeldingsmiddel maar ook om de dader zelf, en anderen, van soortgelijke normovertredingen af te houden.

Naar aanleiding van het plegen van een strafbaar feit, wordt de openbare orde aangerand; de individuen kunnen terzelfder tijd benadeeld worden. Hieruit ontstaan rechtsverhoudingen tussen de dader en de Staat enerzijds, tussen de dader en het slachtoffer anderzijds. Deze laatste rechtsverhouding is van privaatrechtelijke aard. In het strafproces komt zij door de burgerlijke vordering tot uiting. Zij streeft naar de « restitutio in integrum » van het geschonden belang.

Op het eerste gezicht blijkt dus het doel van beide vorderingen, deze van het openbaar ministerie en deze van de benadeelde persoon, totaal verschillend te zijn. Per definitie, zouden die beide vorderingen niet in conflict of in mededinging kunnen komen. Deze vaststelling is nochtans voorbarig. Zij spruit voort uit een oppervlakkige beoordeling van het vraagstuk.

Buiten het recht op vergoeding van een rechtstreekse patrimoniale of morele schade, die de groepering persoonlijk zou getroffen hebben (Ronse, Schade en schadeooststelling, n° 742), kan zij belang hebben bij de vervolging van onrechtmatige daden, wanneer die daden alle en ieder van de leden, in de belangen voor dewelke zij zich verenigd hebben, aangetast hebben, of wanneer die aanranding de doelstelling van de groep zelf getroffen heeft, zelfs zonder daarom een patrimoniale of morele schade tot gevolg te hebben (zie desaanvaande J. Dabin, « La recevabilité des actions en réparation intentées par les groupements privés autres que les sociétés, en raison du dommage causé soit à la généralité de leurs membres, soit aux fins qu'ils poursuivent » nota sub. cass. 9 december 1957, Rev. crit. juris. belge, 1958, bld. 247 à 270; Mazeaud en Tunc, « Traité de la responsabilité civile », T. II, n° 878, Coulombel, « Le particularisme de la condition juridique des personnes morales », 247; Audinet, « La protection judiciaire des fins poursuivies par les associations », in Rev. trim. de droit civil, 1955, 213, nr. 9).

Hiermede is de kern van het gesteld probleem bereikt: in hoever is de burgerlijke vordering, die enkel tegen een effectieve of potentiële aantasting van een groepsbelang is gericht, voor de strafrechtbank ontvankelijk, inzonderheid wanneer de verdedigde groepsbelangen, reeds in het bestek van de door de openbare vordering verdedigde belangen begrepen zijn? De finaliteit van die groepering kan in de finaliteit van de openbare vordering opgenomen zijn. De verdediging van bepaalde rechtswetten kan door een groepering behartigd worden en tevens door het openbaar ministerie. Kan die groepering naast het openbaar ministerie in rechte optreden?

Zij heeft voorzeker belang bij de eerbiediging van de wet of de repressie van een inbreuk. Daarvoor bestaat haar recht van aangifte. Maar heeft zij daarbij nog een persoonlijk, een eigen belang dat een burgerlijke vordering voor de strafrechtbank zou rechtvaardigen?

Onlangs heeft de politierechtbank van Luik, in verband met dat probleem, een belangwekkend vonnis geveld, (30 oktober 1967, J. T., 1967-68, blz. 724). De vereniging van ouders voor de bescherming van de kinderen op de wegen, V.Z.W.D. met zetel te Bressoux-Luik, zich bezorgd makend over herhaalde verkeersongevallen, waarvan kinderen op éénzelfde kruispunt de slachtoffers waren, had de nummerplaten van tal van autovoertuigen waarvan de bestuurders de verkeerslichten niet geëerbiedigd hadden, opgenomen. Om bij de publieke opinie alarm te slaan en vooral om op de achteloosheid van de overheid te wijzen, had zij

die nummerplaten aan de politie-overheid aangegeven en had zij zich voor de politierechter burgerlijke partij gesteld.

De politierechter heeft de vordering van die vereniging niet ontvankelijk verklaard. Zijn overweging is de volgende: Het behoort alleen aan het openbaar ministerie de beteugeling van verkeersinbreuken te vorderen. De vereniging heeft daarbij geen belang dat haar eigen zou zijn. Zij gaat haar zending te buiten wanneer zij naar een doeleinde streeft, dat het specifiek objekt van de publieke vordering is. Haar vordering is derhave niet ontvankelijk.

Het Hof van Beroep van Colmar heeft de burgerlijke vordering van het « Comité national de défense contre l'alcoolisme », bij een gerechtelijk onderzoek en vervolgingen uit hoofde van dronkenschap aan het stuur, niet ontvankelijk verklaard, gelet op de afwezigheid, bij voormeld Comité, van een persoonlijk nadeel (Colmar, 27 mei 1966, Recueil de Droit pénal, sept.-déc. 1967, nr. 165, p. 360). (1)

Als voorbeeld van de tegenovergestelde thesis vermelden wij een arrest van het Frans Hof van Cassatie dd. 7 juni 1967 (Receuil de droit pénal, 1967, nr. 165, p. 314). Naar aanleiding van vervolgingen wegens bedrog, hadden twee beroepsverenigingen « la fédération nationale des producteurs de vin de consommation » en « l'Institut national des appellations d'origine » zich voor de strafrechtbanken burgerlijke partij gesteld. De niet-ontvankelijkheid van de burgerlijke vordering werd als cassatiemiddel ingeroepen, omdat geen eigen belang van een bepaalde beroepsvereniging beoogd werd maar het algemeen belang van al de consumenten. Het Frans Hof van Cassatie heeft dat middel niet aangenomen: wellicht mag de vergoeding van het nadeel door de producenten « individualiter » niet nagestreefd worden omdat dit nadeel in hun individueel opzicht, enkel onrechtstreeks en dan nog eventueel is, maar de schadevergoeding kan integendeel wel door de beroepsvereniging gevorderd worden, omdat het doel van de vordering zich nauw bij het opjeekt van de rechtspersoon aansluit, namelijk de verdediging van de beroepsbelangen van de korporatie.

Het Belgisch Hof van Cassatie heeft in een arrest van 18 december 1967 (J. I. 1967-68, 93) eenzelfde onderscheid gemaakt tussen het algemeen belang van alle tandartsen en het specifiek belang van de beroepsvereniging der tandartsen, bij vervolging wegens onwettige uitoefening van de geneeskunde. (2)

Een belangrijke wettelijke bekrachtiging van de praktijk van de herstellvordering der beroepsverenigingen werd verschaft in art. 10 van de wet van 31 maart 1898 op de beroepsverenigingen. luidens hetwelk, deze in eis en verweer mogen optreden ter bescherming van de individuele rechten die aan de leden toekomen. uit hun hoedanigheid van lid. Deze aanspraak, zegt de tekst. doet geen afbreuk aan het recht der leden om afzonderlijk op te treden of in het geding tussen te komen. (Ronse, Schade en Schadelooststelling, in Alg. prakt. rechtsverz., n° 766).

Artikel 1 van het koninklijk besluit nr. 55 dd. 23 december 1934, betreffende de onrechtmatige mededinging, dient ook vermeld te worden: het laat de vordering tot ophouden door de beroepsvereniging ingesteld toe, als de bedreigde handelaar deel uitmaakt van de vereniging, en mits deze laatste de rechtspersoonlijkheid bezit (R.P.D.B., concurrence illicite, n° 64).

Wij moeten nog spreken van de overvloedige recht-

spraak, in verband met de burgerlijke vordering ingesteld door de Staat. De wijze waarop het probleem van de ontvankelijkheid van de burgerlijke vordering van de Staat opgelost wordt, mag voor de gestelde vraag als maatgevend aangezien worden: de Staat is inderdaad « een organisatie die geen oorspronkelijk verschil vertoont met gelijk welke andere maatschappelijke groep » (H. Bekaert, « Handboek voor studie en praktijk van het Belgisch strafrecht », blz. 9). Om zijn belangen als maatschappelijke groep in strafprocessen te doen gelden, moet de staat zelf een actie indienen en zich desnoods burgerlijke partij stellen.

De gestelde vraag heeft hier haar grootste acuïteit: verwarring is inderdaad mogelijk tussen het belang van de Staat als maatschappelijke groep en het openbaar belang van de gemeenschap, vertegenwoordigd door het openbaar ministerie (zie Bekaert, *Introduction à l'étude du Droit*, blz. 34, nota 1).

Een deel van de rechtspraak en van de rechtsleer meent dat deze vordering niet ontvankelijk is, alleszins niet gegrond, omdat het aangetast belang in feite het algemeen belang is, waarvan de bescherming door de publieke vordering wordt verzekerd. (3)

Tot toelichting van deze thesis wordt vaak het volgende voorbeeld gegeven: het zedelijk belang dat een provincie of een gemeente heeft bij het naleven van een met straffen bekrachtigd reglement, wordt door de vordering van het openbaar ministerie en het opleggen van de sancties beveiligd; een belang dat louter zedelijk zou zijn, mag niet tot grondslag dienen voor een burgerlijke vordering.

* * *

Een andere rechtsleer en rechtspraak neemt een verschillend standpunt in. Wellicht omvat de bescherming van het algemeen of openbaar belang door de openbare vordering, meteen de bescherming van het groepsbelang; de onrechtmatige daad treft beide belangen gezamenlijk. Maar het « privé » belang van de groepering vormt een entiteit die het wezen van de groepering schept. Dat belang bestaat onafhankelijk van het openbaar belang. Daarbij verschilt de burgerlijke vordering van een groep wezenlijk van de vordering van het openbaar ministerie; haar object is de « reparatio » van de schade veroorzaakt door de fout, terwijl het doel van de publieke vordering een louter repressief-preventief karakter heeft. (4)

* * *

De vraag blijft open of een groepering ertoe gerechtigd is zich voor de strafrechtbank burgerlijk partij te stellen op grond van het groepsbelang dat zij vertegenwoordigt?

Behelst dat groepsbelang meer dan een louter belang in het behoud van de legaliteit, in de repressie van de strafbare daad?

Waarom deze wisselvalligheid in de rechtspraak?

Een adequaat antwoord hierop wordt, m.i. verschaft door de studie van de algemeen aanvaarde principes inzake burgerlijke vordering, getoetst aan de speciale kwestie van de vordering door een groep ingesteld.

* * *

Om ontvankelijk te zijn, moet de groepering eerst en vooral een juridisch bestaan hebben, en dus de rechtspersoonlijkheid bezitten. Als dusdanig, bezit de rechtspersoon dezelfde rechten als de fysische persoon, met de belangrijke nuance dat elke rechtspersoon slechts die rechten heeft welke door zijn doel zijn bepaald. De abstracte entiteit die hij uitmaakt wordt uitsluitend door zijn specifiek object beziel.

Voor het overige wordt in principe de rechtspersoon met de fysische persoon gelijkgesteld.

De schade die hij geleden heeft, moet hem persoonlijk aangetast hebben in zijn materiële of morele integriteit.

Quid voor een zuiver belang van morele aard zonder eigenlijke schade?

Het zwaartepunt van ons betoog — in hoever een groepsbelang, benevens het algemeen belang, in rechte verdedigd mag worden — ligt in de aard van het belang dat aangetast werd.

De groepering waarvan de belangen door een strafbaar feit gekrenkt werden, moet kunnen deelnemen in de vervolging van dat feit. Het doel van de groepering is immers de bescherming van haar gemeenschappelijk belang.

Dat belang bestaat bij alle leden van de groepering te zamen en bij elk lid afzonderlijk, en zelfs in hoofde van de groepering als abstracte doch juridisch bestaande entiteit. (Ronse, op. cit., nr. 766).

De groepering vertegenwoordigt de belangen van elk van haar leden en oefent een soort opdracht uit, haar leden te beschermen, wat tevens haar plicht en bestaansreden is. Het optreden van de groep heeft aldus een functioneel karakter, afhankelijk van 't belang van de gemeenschap. Dit gemeenschappelijk recht sluit nochtans het individueel recht van het lid niet uit, dat, afgezien van zijn hoedanigheid van lid, persoonlijk een rechtstreekse patrimoniale of morele schade zou geleden hebben. De opdracht van de groep ligt aan haar burgerlijke vordering ten grondslag.

Het antwoord op de vraag die gesteld werd, zou aldus mogen luiden: de burgerlijke vordering van een groepering is ontvankelijk wanneer deze laatste voor de bescherming van haar groepsbelang handelt, zelfs bij afwezigheid van rechtstreekse patrimoniale of morele schade.

* * *

Waarom zijn de rechtspraak en de rechtsleer vaak tegen deze oplossing gekant? De ontleding der geopperde opwerpingen zal daaraan een uitleg geven.

De eerste tegenwerping kwam reeds ter sprake: de bescherming van het groepsbelang valt in het kader van de openbare vordering. Buiten een rechtstreekse patrimoniale of morele schade, is de aantasting van een groepsbelang een gedeeltelijke aantasting van het algemeen belang. Het recht van de groepering beperkt zich in dit geval tot de aanklacht bij de gerechtelijke overheid.

Met andere woorden, uit het feit dat een groepering tot doel heeft de belangen van een bepaalde collectiviteit te behartigen, mag niet afgeleid worden dat dit doel aan de groepering exclusief zou toebehoren, onderscheiden van de persoonlijke belangen van de leden; noch dat het een persoonlijke recht op burgerlijke vordering zou funderen. Dat belang zou zich vermengen met het algemeen belang dat door de uitoefening van de openbare vordering beschermd wordt (Cass. 9 december 1957, Rev. crit. juris. belge, 1958, 243).

Om deze tegenwerping te kunnen weerleggen, moet men allereerst rekening houden met een sociale evolutie, de kentering van het individualisme naar de collectivering van het sociaal leven, naar een soort « solidarisme » waarbij de individuen meer en meer tot een gemeenschappelijke gebondenheid gedreven worden.

Deze evolutie beantwoordt aan een eeuwenheugend streven van de mens naar zelfverdediging, door het bijeenbrengen van individuele belangen.

Aangenomen wordt dat de groepering een sociologisch bestaan en ook een juridisch bestaan bezit, en wel autonoom, onderscheiden van de loutere samentelling van de leden die zij vertegenwoordigt (Audinet, « la protection judiciaire des fins poursuivies par les associations », Revue trim. de droit civil, 1955, n° 3, bld. 215). Het ligt dan ook voor de hand dat een aantasting van de belangen van alle

leden van de groep, of van het door de groep nagestreefd doel, het bestaan van de groep als autonome entiteit raakt. « Qualitate qua » verwerft de rechtspersoon een eigen recht tot vordering. Dit volgt onmiddellijk uit zijn statutaire opdracht, zijn groepsfunctie. Dit recht wordt een functioneel voorrecht (Audinet, op. cit. nr. 18, bl. 226), meer bepaald de uitoefening van een natuurlijke lastgeving, een « collectieve uitoefening van individuele vorderingen, met de beperking dat deze zending van vertegenwoordiging der leden in het raam van de specialiteit van de groep tot zijn normale opdracht moet behoren » (Dabin, op. cit., bl. 268). De groeperingen treden op, alwaar de actie van het individu een dode letter is. Alhoewel zijn optreden in principe subsidiair is, komt de groep niet ter vervanging van het individu, maar ter aanvulling. De vordering, door een rechtspersoon tot de bescherming van zijn belangen ingesteld, heeft aldus een specifiek karakter afgescheiden van de louter individuele vorderingen (Coulombel, op. cit., P. Durand, « Traité de droit du travail », T. III, bl. 321).

Het gaat dan niet op dat recht tot een platonisch recht van aanklacht te beperken. Het recht van de groepering kan niet herleid worden tot een loutere bezorgdheid de wet te zien eerbiedigen, en de strafbare daden te doen veroordelen.

Door het feit zelf dat aan de vereniging van individuen als sociaal fenomeen een juridisch bestaan wordt erkend, moet aangenomen worden dat de rechtspersoon rechten heeft die hij mag uitoefenen.

Nochtans kan de rechtspersoon, wegens zijn specificiteit niet optreden buiten zijn doel; dit doel bepaalt het juridisch wezen van de rechtspersoon.

De samenvoeging van belangen, hetgeen aan de basis van de juridische persoonlijkheid van de groep ligt, mag nochtans geen uitvlucht zijn om een individu, dat, bij gebrek aan een eigen persoonlijke schade, geen burgerlijke vordering vermag in te stellen, in de mogelijkheid te plaatsen deze vordering toch door bemiddeling van een rechtspersoon in te leiden.

De verrechtvaardiging van de vordering van de rechtspersoon ligt in de sociale rol van de gemeenschap van belangen, en niet in de optelling van de individuele rechten.

Wij kunnen thans op de eerste tegenwerping antwoorden. Zij kwam hierop neer: het belang dat door de Staat of door een groepering wordt verdedigd, wordt herleid tot een belang gesteld in de vervolging van een strafbaar feit of in de eerbiediging van de wet; dit is het eigenlijk object van de openbare vordering.

Deze tegenwerping is niet pertinent (J. Dabin, op. cit., 270). Indrdaad bij elke strafdaad, hebben de individuen of de groepen, dragers van rechten, klaarblijkelijk een persoonlijk belang bij de repressie, vermits deze laatste tot het vaststellen van het misdrijf strekt, en als dusdanig de vordering van de benadeelde partij helpt funderen.

Maar er dient hier aangemerkt dat de private of collectieve belangen van de groep niet noodzakelijk door de openbare vordering gevrijwaard zijn, dat de objecten van beide vorderingen niet noodzakelijk samenvallen.

De morele schade die de Staat persoonlijk zou ondergaan door een aantasting van zijn prestige op het internationaal vlak wordt door de strafwetten niet hersteld; het belang van de Staat is aldus niet enkel in het herstellen van de publieke orde gelegen. Vergoeding en straf mogen niet verward worden. Zij beantwoorden niet aan hetzelfde doel (Kortrijk, 15 april 1948, J. T., 1948, 563, Brussel, 31 januari 1948, J. T., 1948, 207; Cass. 9 februari 1948, J. T., 1948, 557).

Een belang in de repressie bestaat dus bij elke strafbare daad; doch dit belang is niet de grond van de burgerlijke vordering.

Een tweede tegenwerping kan geopperd worden: zij

wijst op de fictie van de geldelijke vergoeding, bij zuiver morele schade; die vergoeding zou onwettelijk zijn, omdat zij feitelijk een « private straf » uitmaakt, zelfs indien zij tot de toekenning van één symbolische frank beperkt blijft; zij zou zelfs ongrondwettelijk zijn omdat zij op een verdoken boete of verbeurdverklaring neerkomt (art. 9 en 12 van de Grondwet; Cass. 9 februari 1948, J. T. 1948, 558).

Men kan zich de vraag stellen of deze tegenwerping — zoals de eerste immers — niet ingegeven is door de bedenking dat, bij aantasting van een zuiver groepsbelang afgezien van een rechtstreeks patrimoniaal of moreel nadeel, een geldelijke vergoeding feitelijk niet past? Is de symbolische vergoeding indrdaad niet de ontkenning zelf van het begrip vergoeding (nota Bocquet onder Cass. 9 februari 1948, J. T. 1948, 557; Kortrijk 15 april 1948, J. T. 1948, 562)? Is dit de reden niet van de vaak ontmoete neiging van de rechtbanken om de burgerlijke vordering te verwerpen?

Om deze uitvlucht tot de symbolische frank, hetgeen Jean Dabin noemt « le préjudice d'emprunt » (op. cit. blz. 270), te vermijden, lijkt het gepast, eens voorgoed, de « zuiver morele » schade aan te nemen, vrij van elke materiële bezorgdheid.

De regel van artikel 1382 van het burgerlijk wetboek vereist immers geenszins de noodzakelijke toekenning van een som geld (Cass. 26 juli 1852, Pas. 1852, I, 461). Is de zedelijke schade daarbij niet de schade door een persoon in zijn zedelijke belangen geleden, en niet in zijn geldelijke of patrimoniale belangen? (zie De Page, Droit civil, T. II, 804; Laurent, Droit civil, T. III, n° 350; Colin en Capitant, Droit civil, T. II, 187; Mazeaud, Responsabilité civile, T. I, n° 292 tot 335; Josserand, T. II, nr. 441, 442).

Tegenstrijdige rechtspraak zou, m.i., vermeden worden als de burgerlijke vordering zonder geldelijk karakter aanvaard wordt. Deze vordering zou tot de erkenning van een zuiver morele schade leiden, vrij van materiële of winstgevende bezorgdheid, vermits zij tot de verdediging van de belangen eigen aan een groep zou strekken, onafhankelijk van een rechtstreeks materieel of zedelijk nadeel.

De aanwezigheid van de burgerlijke partij voor de strafrechtbank wordt hierdoor op een meer oprechte, meer samenhangende juridische grondslag gevestigd. Zij wordt hierdoor eveneens met minder bezwaren aanvaard.

Met deze zienswijze wordt eveneens de kwestie van de vertegenwoordiging van de groepering opgelost. Wanneer twee groeperingen met gelijkaardig gemeenschappelijk doel zich burgerlijke partij stellen, rijst de vraag of de beide eisen onvankelijk zijn, of slechts de eis van de groep die het meest representatief is. Kan de geldelijke vergoeding, al is zij symbolisch, aan beide groeperingen toegekend worden? Zo niet, is het dan niet louter willekeur te oordelen dat de ene vordering onvankelijk is en de andere niet? De vraag is moeilijk op te lossen, gelukt op het arbitrair karakter van elke maatstaf die zou bepalen in hoeverre een groepering meer representatief dan een andere is. (Audinet, op. cit., nr. 28, blz. 235).

Indien daarentegen aangenomen wordt dat beide groepen een vordering mogen instellen, zonder geldelijke vergoeding, alleen om een principiële erkenning te bekomen van hun beide groepsbelangen, dan lijkt de vooropgestelde moeilijkheid niet meer te bestaan.

Inderdaad een principiële beslissing van de strafrechter houdt de erkenning in van de werkelijkheid van het belang van de groepen, werkelijkheid die reeds juridisch tot uiting kwam onder de vorm van de rechtspersoonlijkheid, die de groeperingen moeten bezitten om hun eis in te stellen.

De opwerping dat het collectief wezen van een groep uiteindelijk in nauw verband staat met het aantal leden van die groep, schijnt te kunnen worden opzij geschoven. Een kleine groepering met rechtspersoonlijkheid zal even-

eens haar vertegenwoordigingszending kunnen uitoefenen, vermits haar burgerlijke vordering geen noodzakelijk geldelijk karakter moet hebben.

Tot besluit zou elk rechtspersoon de behartiging van zijn belangen voor de strafrechter moeten kunnen nastreven, zelfs wanneer hij een louter belang heeft zonder rechtstreeks materieel of moreel leed.

Tal van argumenten pleiten voor deze oplossing; het juridisch argument moet, m.i., op de eerste plaats vermeld worden: indien aan een zedelijke persoon de rechtspersoonlijkheid wordt erkend, dan moet deze rechtspersoon als actief en passief rechtssubjekt kunnen handelen met dezelfde rechten als deze van de fysieke personen.

Een sociologisch argument ent zich op het juridisch: de groepering wier doel het is bepaalde gemeenschappelijke belangen te beschermen, vertegenwoordigt, per definitie, een deel van het algemeen sociaal belang. Haar bestaan wordt erkend, voor zover haar doel niet tegen de Wet of de openbare orde indruist.

De rechtspersoon kan daarbij aan het openbaar ministerie een nuttige en oplettende bijstand verlenen (Haus, Code pénal belge, T. II, nr. 1034).

En nochtans heeft deze thesis een zekere tegenstand ontmoet bij de rechtspraktijk, omdat de vordering van de groeperingen zich met de openbare vordering kan vermengen, of innemen.

Zou die tegenstand niet verzwakken met de erkenning van de burgerlijke vordering op grond van een zuiver moreel belang, zonder geldelijk karakter?

Terzelfdertijd geeft men aan de burgerlijke partij een functie die meer in overeenstemming is met haar juridisch bestaan; die meer rationeel verrechtvaardigd en coherent is.

Loopt het strafproces hiermede niet het gevaar met roekeloze en tergende vorderingen overrompeld te worden? De juridische en sociologische argumenten wegen,

m.i., meer in de balans van de goede rechtsbedeling. Dit gevaar kan door de waakzaamheid van de strafrechter en mede door een grotere verantwoordelijkheidszin van de burgerlijke partij afgewend worden.

Jean DU JARDIN

Substituut Procureur des Konings
te Brussel.

(1) In dezelfde zin, Dalloz 1965, Crim., 6 januari 1965, Somm. 82; Crim., 11 maart 1965, Somm. 123; cir. 2°, 7 oktober 1964, Somm. 31.

(2) In dezelfde zin, Cass., 28 juni 1963, J.T., 1963-69, bld. 579.

(3) Cass. 12 april 1921, Pand. Pér. 1921, I, 339.

Cass. 1 december 1930, Pas. 1930, I, 373.

Corr. Bergen, 7 juni 1932, Pas. 1932, II, 131.

Brussel 7 januari 1933, RGAR 1935, nr. 1874 + nota Fonteyne.

Brussel 18 december 1933, Pas. 1934, II, 113.

Cass. 23 mei 1934, Pas. 1934, I, 294.

Cass. 10 november 1937, Pas. 1937, I, 337.

Krijgsr. Antwerpen, 19 september 1945, J.T. 1945, 569.

Cass. 26 juli 1945, J.T. 1945, 566.

Cass. 22 december 1947, R.W. 1947-48, 665 + nota

Brussel 25 maart 1943, R.W. 1947-48, 1154 + nota.

Cass. 8 november 1949, J.T. 1949, 100.

Gent 10 april 1954, J.T. 1954, 517.

Cass. 9 dec. 1957, Rev. Crit. Jur. belge 1953, 246 + nota Dabin.

Van Roye « Manuel de la partie civile » blz. 23 tot 25.

Schuind, « Traité prat. de droit criminel », 1942, T.I, blz. 323.

De Page « Droit civil », T. II, n° 850.

Simon « Strafprocedure », deel II, blz. 653.

(4) Cass. 29 april 1912, Pas. 1912, I, 223.

Corr. Namen, 18 juni 1924, Bull. Tour. Club. 1924, 348.

Cass. 9 juli 1923, RDP 1923, 869.

Cass. 28 oktober 1945, Pas. 45, I, 258

Cass. 9 februari 1943, J.T. 1943, 557 + nota.

Handelsr. St. Nikolaas 11 juli 1950, J.T. 1951, 543.

Cass. 12 maart 1956, Pas. 1956, I, 741 (twee arresten).

Cass. 28 maart 1956, Pas. 1956, I, 806.

Cass. 16 december 1957, Pas. 1953, I, 410.

Cass. 15 mei 1961, Pas. 1961, I, 933.

Dalq, Les Nouvelles, Droit Civil, T.V. vol. II - le dommage

réparable, n° 3006.

Mazeaud, « Traité de la responsabilité civile », n° 1894.

Nypels et Servais, « Code pénal belge interprété », n° 1.

Zie ook Lambin, Conseil d'Etat, n° 3106, en noot onder Conseil d'Etat, 6 april 1966, J.T., 1966-67, blz. 408, over het begrip « belang ».

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 2 oktober 1968.

Voorzitter: M. De Bersaques.

Raad heer-verslaggever: M. Valentin.

Advocaat-generaal: M. Dumon.

Advocaat: Mr. Van Ryn.

Overeenkomst. — Ontstaan. — Wilsovereenkomst over hoofdbestanddelen. — Bediendencontract. — Bezoldiging.

Het bestaan van een overeenkomst vereist dat partijen het eens zijn over de hoofdbestanddelen ervan. Bij een bediendencontract is de bepaling van de door de werkgever te betalen bezoldiging een zodanig bestanddeel.

C.V. Usines Edouard de Saint-Hubert t./ Escarmelle.

Gelet op de bestreden beslissing, op 20 april 1967 gewezen door de Werkrechtensraad van beroep te Brussel; kamer voor bedienden.

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1101, 1102, 1108, 1109, 1126, 1319, 1320, 1322, van het Burgerlijk Wetboek, 1, 5, 15, 16 en 20 van de wetten

betreffende het bediendencontract, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 20 juli 1955, en 97 van de Grondwet,

doordat de bestreden beslissing voor recht heeft gezegd dat verweerder recht heeft op een vergoeding wegens contractbreuk gelijkstaande met vier maanden wedde, op grond dat er wel een contract tussen partijen geweest is, aangezien het dienstaanbod van de eisende vennootschap werkelijk en onvoorwaardelijk geweest is, evenals de aanvaarding van dit aanbod in zijn beginsel en alleen detailpunten nog moesten worden geregeld; dit contract ontstaan is op 13 juni 1962 om in werking te treden op 1 november daarna en eiseres ten gevolge van een reorganisatie van haar diensten verzaakt heeft aan de voornoemde indienstneming, zonder opzegging en zonder vergoeding,

terwijl, eerste onderdeel, de bestreden beslissing een deskundigenonderzoek beveelt om ondermeer te bepalen welke de aanvangswedde is van een verkoopsinspecteur in de onderneming van eiseres, alvorens het bedrag vast te stellen van de vergoeding wegens contractbreuk, gelijkstaande met vier maanden wedde, die volgens die beslissing aan verweerder verschuldigd is; waaruit volgt dat, naar de zienswijze van de rechters in hoger beroep zelf, partijen het niet eens geworden waren over het be-

drag van verweerders bezoldiging; het bedrag van de bezoldiging van de bediende een van de hoofdpunten is van de overeenkomst die partijen voornemens waren aan te gaan, zodat de bestreden sententie niet terzelfder tijd kon beslissen enerzijds dat dit beding ontbrak en anderzijds dat het dienstaanbod werkelijk en onvoorwaardelijk was geweest evenals de aanvaarding ervan in beginsel en dat slechts detailpunten nog moesten worden geregeld; zij in elk geval niet kon beslissen dat een arbeidsovereenkomst voor bedienden tussen partijen ontstaan was op 13 juni 1962 om in werking te treden op 1 november daarna (schending inzonderheid van de artikelen 1101, 1102, 1108, 1109 en 1126 van het Burgerlijk Wetboek, 1 en 5 van de wetten betreffende het bediendencontract, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 20 juli 1955 en 97 van de Grondwet);

tweede onderdeel, de bepaling van het bedrag van de aan de bediende verschuldigde vergoeding in geval van contractbreuk door de werkgever zonder ernstige reden en zonder vergoeding, hoofdzakelijk afhangt van het bedrag van de vergoeding van de bediende en de werkrechters in hoger beroep toegeven dat zij het bedrag van de vergoeding van verweerder niet kennen zodat zij wettelijk niet voor recht konden zeggen dat die verweerder recht heeft op een vergoeding wegens contractbreuk gelijkstaande met vier maanden wedde (schending inzonderheid van de artikelen 15, 16 en 20 van de wetten betreffende het bediendencontract, gecoördineerd bij het koninklijk besluit van 20 juni 1955, en van artikel 97 van de Grondwet);

derde onderdeel, uit de bewoordingen van de brieven van 27 april, 15 mei en 13 juni 1962, waarmede de bestreden beslissing rekening houdt, niet blijkt dat er een werkelijk en onvoorwaardelijk aanbod is geweest en evenmin een aanvaarding in beginsel, met dien verstande dat alleen detailpunten nog moesten worden geregeld; die brieven immers niets zeggen over het bedrag van de bezoldiging van verweerder en over de modaliteiten ervan, wat een hoofdpunt is van de arbeidsovereenkomst voor bedienden, en derhalve door uitspraak te doen zoals zij heeft gedaan over het bestaan van een overeenkomst tussen partijen, de bestreden beslissing de bewijskracht van die brieven van 27 april, 15 mei en 13 juni 1967 heeft miskend (schending inzonderheid van de artikelen 1319, 1320, 1322 van het Burgerlijk Wetboek en 97 van de Grondwet);

Over het eerste onderdeel:

Overwegende dat het op te lossen vraagstuk erin bestaat te weten of een arbeidsovereenkomst voor bedienden tussen partijen was ontstaan, de sententie beslist dat een dienstaanbod van eiseres aanvaard is geworden in beginsel, en dat alleen «de detailpunten nog moesten worden geregeld»;

Dat de feitenrechter nochtans vaststelt dat het bewijs van enig akkoord omtrent de vergoeding van verweerder niet is geleverd en dientengevolge een onderzoeksmaatregel beveelt niet om het bewijs van zodanig akkoord op te sporen, maar om in de boeken van eiseres opzoeeken te doen om te weten te komen welke wedde deze «aan haar aangestelden bij hun indienstneming verleent voor de uitoefening van de taken waarmee de eiser in hoger beroep (hier verweerder) is belast, of door vergelijking van diens ondergeschikten die gelijke of even belangrijke taken verrichten»;

Overwegende dat het bestaan van een overeenkomst vereist dat partijen het eens zijn over de hoofdbestanddelen ervan;

Dat de bepaling van de door de werkgever te betalen bezoldiging een zodanig bestanddeel is;

Dat de feitenrechter dus ten onrechte heeft overwo-

gen dat de vaststelling van de bezoldiging van verweerder een nog te regelen detailpunt was, terwijl zulks een hoofdbestanddeel is voor het bestaan van de overeenkomst;

Dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Vernietigt de bestreden beslissing;

Beveelt dat van dit arrest melding zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder in de kosten;

Verwijst de zaak naar de Werkrechtersraad van beroep te Bergen, bediendenkamer.

HOF VAN CASSATIE.

1e Kamer. — 2 oktober.

Voorzitter: M. De Bersaques.

Raadsheer-verslaggever: M. Valentin.

Advocaat-generaal: M. Dumon.

Advocaten: Mrs. De Bruyn en Faurès.

Voorrechten. — Art. 20, 1° hypotheekwet. — Toepasselijk op alle verhuringen van onroerende goederen.

Ook wanneer de huurovereenkomst van onroerende goederen sui generis is, vindt het voorrecht van art 20, 1° hypotheekwet toepassing. In die bepaling worden de termen «huis» en «hoeve» bij wijze van voorbeeld vermeld; de tekst is algemeen en zonder uitzondering toepasselijk op iedere verhuurder van onroerende goederen.

Spiers en Lamy t./ Faillissement Laloux.

Gelet op het bestreden arrest, op 14 maart 1966 gewezen door het Hof van beroep te Luik;

Over het middel, afgeleid uit de schending van artikel 20, 1°, van de wet van 16 december 1851 op de herziening van het hypotheekrecht, dat gewijzigd is bij artikel 11 van de wet van 7 maart 1929, en van artikel 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest, dat voor een bedrag van 182.894 frank in het passief van het faillissement heeft opgenomen de schuldvordering van de eisers wegens vervallen gelden voor de huur van een groeve, wegens de interest van die gelden en het krachtens diezelfde huur verschuldigde toebehoeren, geweigerd heeft deze schuldvordering in aanmerking te laten komen voor het voorrecht van artikel 20, 1°, van de hypotheekwet, op grond dat het contract genoemd «huur van een groeve» ruims overs als een verhuur en dan weer als een verhuur beschouwd wordt, dat weliswaar niets belet dat de exploitatie van een groeve het voorwerp zou zijn van een huurovereenkomst, maar dat het niettemin vaststaat dat het hier gaat om een huur «sui generis die geen landpacht of geen huishuur is», dat artikel 20, 1°, van de hypotheekwet van 16 december 1851 klaarblijkelijk alleen slaat op die twee soorten van huurovereenkomsten en deze uitzonderlijke bepaling niet kan worden toegepast op «verschuldigde bedragen die uit hun aard noch huur noch pachtgeld zijn»;

terwijl, eerste onderdeel, de huur van een groeve de verhuur van een onroerend goed is; het bij voornoemd artikel 20, 1°, van de hypotheekwet ingestelde voorrecht geldt voor huurgelden of verschuldigde bedragen van elke verhuur van onroerend goed en het bestreden ar-

rest derhalve deze wetsbepaling heeft geschonden door in het onderhavige geval te weigeren die toe te passen onder voorwendsel dat zij enkel op landpachten of huishuren slaat;

terwijl, tweede onderdeel, door te beslissen dat de huur van een groeve nu eens als een verkoping en dan weer als een verhuring wordt beschouwd, dat in dit laatste geval het gaat om een huur « sui generis die geen landpacht of geen huishuur is » en dat de bepaling van het voornoemde artikel 20, 1°, van de hypotheekwet niet kan worden toegepast op « verschuldigde bedragen die uit hun aard noch huur noch pachtgelden zijn », het bestreden arrest de aangevallen beslissing grondt op dubbelzinnige motieven die de werkelijke aard van de betrokken huur zowel als van de bedragen welke de eisers krachtens deze huur kunnen vorderen in het onzekere laten en aldus het toezicht op de wettelijkheid van de beslissing beletten, zodat het bestreden arrest niet met redenen is omkleed naar het vereiste van artikel 97 van de Grondwet en dus deze wetsbepaling schendt:

Overwegende, dat zo de tussen de eisers en J. en N. Lalloux aangegane overeenkomst een verkoopcontract is, het bij artikel 20 1° van de wet van 16 december 1851 voorziene voorrecht zonder toepassing was;

Doch overwegende, integendeel, dat zo de exploitatie van de groeve, welke door eiseres toegestaan was een huurovereenkomst, ook al was ze sui generis zoals het arrest het preciseert, uitmaakt, het bij voormelde wetsbepaling voorziene voorrecht toepassing zou vinden;

Dat, immers, in die bepaling de termen « huis » en « hoeve » bij wijze van voorbeeld worden vermeld, dat de tekst algemeen is en zonder uitzondering toepasselijk op ieder verhuurder van onroerende goederen;

Overwegende dat het arrest niet beslist of, gelet op de uitlegging welke van het contract dient te worden gegeven, dit laatste een huurovereenkomst of een verkoop uitmaakt; dat het zich ertoe beperkt ten onrechte te beslissen dat in beide gevallen het bij artikel 20, 1° van de wet van 16 december 1851 voorziene voorrecht zonder toepassing is;

Dat het aldus zijn beschikkend gedeelte niet wettelijk heeft gerechtsvaardigd en dat het middel gegrond is;

Om die redenen,

Verbreekt het bestreden arrest, doch enkel in zover het beslist over de toepassing, ten deze, van artikel 20, 1° van de wet van 16 december 1851;

Beveelt dat melding van het arrest zal worden gemaakt op de kant van de gedeeltelijk vernietigde beslissing;

Veroordeelt verweerder qualitate qua in de kosten;

Verwijst de aldus beperkte zaak naar het Hof van beroep te Brussel.

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 6 mei 1968.

Voorzitter-verslaggever: M. Rutsaert.
Advocaat-generaal: M. Depelchin.

Verkeer. — Bestuurder die rechts wil afslaan. — Door de plaatsgesteldheid en de afmetingen van zijn wagen verhinderd zijn draai zo kort mogelijk te nemen.

Het rechts afslaan op een kruispunt wordt uitsluitend door art. 25 wegverkeersreglement geregeld, maar dat is niet meer het geval wanneer de bestuurder door de omstandigheden, al was het door overmacht, ertoe gebracht wordt de voorschriften van dat artikel niet na te leven.

Vanelderden t./ Vandenberghe.

Gelet op het bestreden arrest, op 8 november 1967 gewezen door het Hof van beroep te Brussel;

Over het eerste middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 17 en 25-2 a tot c van het wegverkeersreglement (koninklijk besluit van 30 april 1963, artikel 5 en 12) en 97 van de Grondwet;

doordat het bestreden arrest beschouwt dat de fout van de eiser, fout welke het gebrek aan voorzichtigheid of voorzorg uitmaakt, hierin bestaat een manœuvre uitgevoerd te hebben in strijd met artikel 17 van de wetcode; terwijl, zoals voortvloeit uit de soevereine vaststellingen van het arrest, de beklaagde, gezien de omstandigheden, al de bepalingen van artikel 25-2 a tot c heeft nageleefd en terwijl aldus het manœuvre van rechts te draaien om de baan te verlaten aan de toepassing van dit artikel 25 alleen onderworpen blijft zonder dat artikel 17 zou toepasselijk zijn;

Overwegende dat het arrest vaststelt dat eiser aan het stuur van zijn tractor met oplegger voor het rood seinlicht kwam te staan in de Gilainstraat te Tienen met het voornemen de Kabbeekvest naar rechts in te draaien, dat hij gezien de plaatsgesteldheid en de afmetingen van zijn wagen, zijn draai niet zo kort mogelijk kon nemen en dus niet op de uiterste rechterzijde van de baan was gestopt, doch op 1,50 meter à 2 meter van de rechterboord; dat het per fiets aangekomen slachtoffer, dat eveneens voor dit seinlicht was gestopt, tussen de vrachtwagen en de rechterstoep, zinnens was het kruispunt rechtdoor over te steken doch bij het naar rechts draaien van de vrachtwagen door deze gevat werd en overreden;

Overwegende dat indien het rechts afslaan op een kruispunt uitsluitend door artikel 25 van het wegverkeersreglement geregeld wordt, zulks het geval niet meer is wanneer de bestuurder door de omstandigheden, al was het door overmacht, er toe gebracht wordt de voorschriften van dit artikel niet na te leven;

Dat het hof van beroep dienvolgens het rechts afslaan van de wagen van eiser, wanneer hij zich ten gevolge van de plaatsgesteldheid en zijn afmetingen op een afstand van 1,50 meter à 2 meter bevond van de rechterboord van de baan en wanneer het slachtoffer en eiser vanaf de seinlichten in evenwijdige files reden, als een manœuvre heeft kunnen beschouwen dat onder toepassing viel van artikel 17 van het wegverkeersreglement, met het gevolg dat eiser het slachtoffer dat rechts van hem reed niet mocht hinderen;

Dat het middel faalt naar recht;

Over het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 97 van de Grondwet;

doordat, aldus tekortkomend aan zijn plicht het arrest te motiveren, de rechter beslist dat het slachtoffer geen

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

fout heeft begaan, zonder te antwoorden op de conclusie van eiser, welke staande hield dat «de fietser de drie pinklichten rechts van de vrachtwagen waarvan het bezweten is dat zij werkten, had gezien of moesten zien en dus moest weten of had moeten weten dat de traktor met aanhangwagen naar rechts ging afslaan;

Overwegende dat het hof van beroep er op wijst dat eiser en het slachtoffer naast elkaar op de baan hadden stilstaand derwijze dat zij vanaf de seinlichten beide in evenwijdige files reden en dat de aanwezigheid van een acht ruitkijkspiegel op de vrachtwagen, waarvan het slachtoffer niet vermoeden kon dat hij niet doelmatig was opgesteld, en de verplichtingen voortspruitende uit het wegverkeersreglement gezegd slachtoffer toelieten te denken dat eiser hem zou doorlaten vooraleer zijn manuever naar rechts uit te voeren;

Overwegende dat deze beschouwingen een antwoord uitmaken op de in het middel aangehaalde conclusie van eiser, volgens welke het slachtoffer de seinlichten van de vrachtwagen had gezien of moeten zien;

Dat het middel feitelijke grondslag mist;

En overwegende, wat de beslissing over de strafverordering betreft, dat de substantiële of op straffe van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de beslissing overeenkomstig de wet is;

Om die redenen,

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt eiser in de kosten.

NOOT. — Verg. Cass. 24 april 1950, Pas. 1950, I, 579; 8 mei 1953, Pas. 1953, I, 693; 12 november 1962, R.W. 1962-1963, 1627; 28 oktober 1963, Pas. 1964, I, 210.

RAAD VAN STATE.

4e Kamer. — 7 mei 1968.

Voorzitter: A. Mast.

Staatsraden: de HH. Mees en Adriaens.

Substituut-auditeur-generaal: M. Debaedts.

Advocaten: Mrs. Van Steenkiste en Maeyens.

Rechtspleging. — Belang. — Politiebevoegdheid van de burgemeester.

De verzoeker laat van het bij de wet vereiste belang blijken om door een arrest van nietigverklaring te doen vaststellen dat de politiemaatregel, die beveelt dat al'e toegangsdeuren tot een herberg, waar geen drank meer mag verkocht worden, bestendig op slot moeten blijven, op een onwettige wijze te zijnen opzichte werd genomen, zonder dat hij daarbij het bewijs moet leveren dat de vroegere materiële toestand, waarop de politiemaatregel heeft ingegrepen, kan worden hersteld.

De omstandigheid dat verzoeker niet voor de burgerlijke rechter de onwettigheid van de bestreden bepaling heeft ingeroepen, kan de niet-ontvankelijkheid van het beroep tot nietigverklaring van die bepaling niet tot gevolg hebben.

Artikel 11 van de besluitwet van 19 november 1939 omschrijft nauwkeurig de bevoegdheid welke terzake aan de burgemeester toekomt. De burgemeester heeft zijn macht overschreden door, om, naar hij beweert, de controle van de plaatselijke overheid te vergemakkelijken en mogelijk te maken, een bijkomende beperking van de individuele vrijheid op te leggen.

Malfait t./ Burgemeester van Kortrijk en de Stad Kortrijk.

Arrest nr. 12.933.

Gehoord het afwijkend advies van de heer Debaedts, substituut-auditeur-generaal;

Gelet op artikel 25 van de wet van 23 december 1948, gewijzigd door de wet van 15 april 1958;

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van artikel 2 van het besluit van 1 augustus 1966 waa. bij de burgemeester van de stad Kortrijk beveelt dat alle toegangsdeuren van de herberg «Au Camion», gelegen te Kortrijk, Vlasmarkt 7, die verzoeker huurde en bewoonde, bestendig op slot moeten blijven;

Overwegende dat het bestreden besluit dat verwijst naar «de veroordelingen opgelopen door Wostyn Jeannette, uitbaatster en bewoonster van de café «De Kamion», gelegen Vlasmarkt 7», berust op de considerans dat: «het blijkt uit de veroordelingen opgelopen door voornoemde op 9 februari 1966 dat voornoemde zich nog altijd rechtstreeks bezig houdt met de uitbating van voormelde café, wat ten andere ook blijkt uit het verslag nr. 77 van de heer Politiecommissaris Vercoutere Marcel, d.d. 26 april 1966; dat de gemeentebesturen elke verkoop van dranken mogen verbieden in de huizen bewoond: a) door één of meer personen die zich kennelijk aan ontucht overleveren, b) door één of meer personen veroordeeld uit hoofde van een misdrijf aan artikelen 379 tot 382 van het Strafwetboek, of om een inrichting van geheime prostitutie gehouden te hebben (wet van 21 augustus 1948, artikel 7)»; dat het beschikking gedeelte van het besluit als volgt is gesteld: Artikel 1. — Het is van Leden af, gedurende een periode van twee jaar, zijnde tot en met 30 juni 1968, aan de genaamde Wostyn Jeannette, geboren te Sint-Denys op 14 augustus 1932, uitbaatster of minstens bewoonster van de drankgelegenheid, gelegen te Kortrijk, Vlasmarkt 7, verboden drank te verkopen in gemeld huis. Artikel 2. — Ten einde de controle, door de plaatselijke politie op de toepassing van deze maatregel te vergemakkelijken en mogelijk te maken, zullen alle toegangsdeuren tot gemelde inrichting bestendig op slot moeten blijven, zodat men er niet kan binnendringen zonder dat van binnen open gedaan wordt. Artikel 3. — Iedere overtreding aan dit besluit wordt bestraft met een geldboete van 50 frank en in geval van herhaling, met een gevangenisstraf van acht dagen tot één maand en een geldboete van 200 frank.»;

Overwegende dat de tegenpartij doet gelden dat het beroep bij gemis van belang in hoofde van verzoeker niet ontvankelijk is; dat zij betoogt dat verzoeker de wettigheid niet betwist van artikel 1 van het bestreden besluit zodat het in elk geval verboden blijft dranken in de herberg te verkopen; dat zij voorts aanvoert dat de vrederechter van het tweede kanton te Kortrijk bij vonnis van 23 augustus 1966, ten nadele van verzoeker de verbreking heeft uitgesproken van de huurovereenkomst betreffende de kwestieuze herberg «Au Camion», zodat hij veroordeeld werd de gehuurde herberg te verlaten en de eventuele vernietiging niet tot gevolg zou hebben dat verzoeker de herberg opnieuw kan exploiteren; dat verzoeker, volgens de tegenpartij, evenmin tegen haar een vordering tot schadevergoeding zou kunnen instellen daar hij nagelaten heeft in de procedure voor de vrederechter de onwettigheid van het bestreden besluit in te roepen;

Overwegende dat verzoeker, die het huis waar de herberg is gevestigd huurde en bewoonde er belang bij heeft de beperking van zijn rechten welke hem door artikel 2 van het bestreden besluit is opgelegd, op zich zelf, wegens onwettigheid vóór de Raad van State te bestrijden; dat hij van het bij de wet vereiste belang laat blijken om door een arrest van nietigverklaring te doen vaststellen dat de genomen politiemaatregel op een onwettige wijze

te zijnen opzichte werd genomen, zonder dat hij daarbij het bewijs moet leveren dat de vroegere materiële toestand, waarop de politiemaatregel heeft ingegrepen, kan worden hersteld; dat verzoeker trouwens ertoe gerechtigd is te beweren dat hij, ingevolge het bestreden besluit, schade heeft geleden tussen de dag waarop het bestreden besluit werd genomen en het vonnis van de vrederechter werd uitgevoerd; dat de omstandigheid dat verzoeker niet voor de burgerlijke rechter de onwettigheid van de bestreden bepaling heeft ingeroepen de niet-ontvankelijkheid van het beroep tot nietigverklaring van die bepaling niet tot gevolg kan hebben;

Overwegende dat verzoeker doet gelden dat hij de herberg had gehuurd met het oog op de exploitatie ervan en dat, daar hij nooit wegens inbreuk op de artikelen 379 en 382 van het Strafwetboek werd veroordeeld, de bestreden politiemaatregel « een willekeurig ingrijpen is tegen zijn persoon »; dat hij betoogt dat de reden in het besluit aangegeven om de maatregel te wettigen — dit is het vergemakkelijken en mogelijk maken van de controle — in geen geval als een voldoende reden kan worden aangezien; dat het middel hierop neerkomt dat de bestreden bepaling op een wettelijk niet toelaatbaar motief berust; dat de stadsoverheid hiertegen inbrengt dat het recht om de door artikel 2 bedoelde politiemaatregel op te leggen besloten ligt in de algemene uitvoeringsbevoegdheid welke artikel 90, voorlaatste lid, van de gemeentewet aan de burgemeester verleent;

Overwegende dat artikel 11, van de besluitwet van 14 november 1939, op grond waarvan de bestreden maatregel is genomen, de gemeentebesturen bevoegd maakt om elke verkoop van drank te verbieden in de huizen bewoond: door één of meer personen die zich kennelijk aan ontucht overleveren en of door één of meer personen die veroordeeld werden voor een van de bij artikelen 379 tot 382 van het Wetboek van Strafrecht voorziene misdrijven of om een inrichting van geheime prostitutie gehouden te hebben; dat verzoeker niet betwist dat Jeannette Wostyn, die veroordeeld is geweest wegens overtreding van de artikelen 379 tot 382 van het Strafwetboek, ten tijde dat het bestreden besluit werd genomen, de kwestieuze woning bewoonde; dat de burgemeester ertoe gerechtigd was de verkoop van drank in de herberg « Au Camion » te verbieden; dat het niet bestreden artikel 1 van het besluit van de burgemeester dit verbod enkel richt tot Jeannette Wostyn;

Overwegende dat artikel 11 van de besluitwet van 19 november 1939 aan de gemeenteoverheid enkel de bevoegdheid geeft om de verkoop van drank te verbieden wanneer de in dit artikel bepaalde voorwaarden zijn verenigd; dat het die overheid niet bevoegd maakt om te bevelen dat het huis waar de drankgelegenheid wordt geëxploiteerd bestendig op slot zal blijven;

Overwegende dat de bevoegdheid door artikel 11, derde lid, van de besluitwet van 14 november 1939 aan de gemeentebesturen toegekend, krachtens artikel 90, tweede lid, van de gemeentewet, door de burgemeester wordt uitgeoefend; dat de besluitwet de bevoegdheid welke terzake aan de burgemeester toekomt nauwkeurig omschrijft; dat artikel 11 immers terzake alleen gewaagt van het verbod drank te verkopen, dit voor een termijn van ten hoogste twee jaar, en alleen op de overtreding van dit verbod straffen stelt; dat de burgemeester zijn macht heeft overschreden door, om, naar hij beweert, de controle van de plaatselijke overheid te vergemakkelijken en mogelijk te maken, een bijkomende beperking van de individuele vrijheid op te leggen, namelijk de verplichting alle toegangsdeuren tot de inrichting bestendig op slot te laten, beperking welke noch in de besluitwet van 14 november 1939 steun vindt, noch door de noodzakelijkheid om de

openbare orde te handhaven of om de doelstellingen van de even genoemde besluitwet te bereiken, is verantwoord;

Besluit :

Artikel 1. — Artikel 2 van het besluit dd. 1 augustus 1966 van de burgemeester van Kortrijk is vernietigd.

Artikel 2. — De kosten, ten bedrage van zevenhonderd vijftig frank, komen ten laste van de stad Kortrijk.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

15e Kamer. — 11 oktober 1968.

Voorzitter : M. Ch. J. Schilling.

Raadsheren : M.J. Jans en E. Ceulemans.

Advocaat-Generaal : M.W. Blondeel.

Advocaten : Mrs J. Lepaige, Lebacqz, J.A. Diercxens, Lange en Machiels (Balie Antwerpen).

1. **Verplichte verzekering motorvoertuigen. — Opschorting.** — Wederzijds akkoord van verzekeraar en verzekerde. — Tegenstelbaarheid aan slachtoffer van ongeval. — Vaste datum niet vereist. — Betrouwbare datum.
2. **Verzekering. — Schriftelijk bewijs. — Vereiste tussen partijen en als « instrumentum ». — Slachtoffer van ongeval. — Bewijs met alle middelen van recht. — Aflevering door maatschappij van internationaal verzekeringsbewijs. — Aanvulling.**
3. **Strafrechtspleging. — Vergetelheid in vonnis. — Herstel. — Verbeterend of aanvullend vonnis. — Ontstentenis hiervan. — Beroep. — Evolutie.**

1. Zolang de administratieve overheid, bedoeld door art. 13, al. 1 Wet 1 juli 1956 op de verplichte verzekering ter zake motorvoertuigen, niet ingericht is, kan aan het slachtoffer van een ongeval tegengesteld worden de « bona-fide »-opschorting van de polis, ingegaan vóór de datum van het ongeval, bij wederzijds akkoord van verzekeraar en verzekerde.

Deze opschorting behoeft geen vaste datum te hebben, in de zin van art. 1328 BW, dit artikel niet toepasselijk zijnde in handelszaken en het verzekeringscontract een daad van koophandel uitmakend in hoofde van diegene waartegen het ter zake ingeroepen wordt, nl. de verzekeraar.

2. De regel luidens dewelke het bestaan van een verzekering met geschriften moet bewezen worden geldt slechts t.o.v. de in het contract betrokken partijen en dan nog alleen ten titel van « instrumentum ».

Het derde-slachtoffer, belang hebbend bij het bestaan ener verzekering, mag dit bestaan bewijzen door alle middelen van recht.

De aflevering — zonder voorbehoud — door een verzekeringsmaatschappij van een internationaal verzekeringsbewijs en van één namens haar ondertekend exemplaar van polis, maakt alleszins een voldoende begin van schriftelijk bewijs uit, hetwelk met andere bewijsmiddelen aangevuld mag worden.

3. Wanneer de rechter, gevat door een rechtstreekse dading in strafzaken, vergeet uitspraak te doen op penaal gebied heeft hij zijn rechtsmacht niet uitgeput. Het is aangewezen een verbeterend of aanvullend vonnis uit te lokken. Indien dit niet geschied is en er inmiddels hoger beroep tegen het onvolledig vonnis ingesteld werd, behoort de beroepsrechter de zaak tot zich te trekken en te doen wat de eerste rechter had hoeven te doen.
4. De feiten : Rijdend met het autovoertuig van K had S

onopzettelijk verwondingen toegebracht aan V. S bleek in het bezit te zijn van een geldig internationaal verzekeringsbewijs, afgeleverd door La Royale belge op naam van K en voor diens voertuig. K verklaarde aan de verbalisanten dat S met zijn voertuig mocht rijden en dat er een verzekering bestond met voormelde maatschappij. K had nochtans het door hem te ondertekenen exemplaar van de polis nog niet teruggezonden aan de maatschappij. Toen de zaak opgeroepen werd ter zitting van de correctionele rechtbank verscheen aldaar, zonder voorbehoud, de advocaat van « La Royale belge » als medepleiter voor de beklagde S. Later vernam La Royale belge dat er ook een polis bestond met de N.V. « Antwerp Assurance », polis die echter bij wederzijds akkoord van partijen geschorst was vóór de datum van de aanrijding. La Royale belge betwist nu het bestaan van een verzekeringspolis met K.

V. & N.V. Antwerp Assurance & N.V. La Royale belge.
t./

K. & Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds, en andere.

...het vorige zonder belang...

Eis tegen de N.V. Antwerp Assurance :

Overwegende dat deze appellante de tegen haar gerichte eis onontvankelijk minstens ongegrond acht ingevolge schorsing van verzekering voorafgaandelijk het ongeval;

Overwegende dat de burgerlijke partijen opwerpen dat deze schorsing geen vaste datum heeft, motief dat door de eerste rechter aangenomen werd ter veroordeling van appellante;

Overwegende dat art. 25 algemene verzekeringswet voorschrijft dat een verzekeringscontract moet bewezen worden met geschriften;

dat, alhoewel het onderhandse geschriften betreft, art. 1328 BW hierop nochtans niet toepasselijk is in handelszaken (Frédéricq, I, blz. 283, III, blz. 338; De Page, III, nr. 792 — verv., Kluyskens, Verbindingen, nr. 289);

dat het afsluiten van een verzekering tegen premieën een daad van koophandel uitmaakt in hoofde van de verzekeraar en dat het thans tegen hem gericht geding in wezen een handelsproces is, hetwelk slechts om bijzondere redenen bij de strafrechter aanhangig gemaakt werd;

Overwegende dat dus alleen dient uitgemaakt te worden of de schorsing en haar beweerde datum betrouwbaar zijn;

Overwegende dat de N.V. Antwerp Assurance K. verzekerde voor diens autovoertuig Austin 850, waarmee het ongeval geschied is, en zulks bij polis nr. 77.234 voor de tijdspanne van 22-9-1962 tot 22-9-1972;

Overwegende dat een bijvoegsel nr. 3 bij voormelde polis overgelgd wordt, gedagtekend 1-10-1964 en ondertekend door elk van beide partijen, bijvoegsel waaruit blijkt dat bij wederzijds akkoord de gevolgen van voormelde polis opgeschorst werden van 22-9-1964 af, d.i. van vóór het ongeval (kaft 39);

dat uit een brief van dezelfde datum van K's makelaar blijkt dat die opschorting door de verzekerde aangevraagd was daar deze zijn voertuig niet meer gebruikte, en dat het internationaal verzekeringsbewijs meteen aan de maatschappij teruggezonden werd.

Overwegende dat de betrouwbaarheid van de datum van het bijvoegsel verder af te leiden valt uit: 1) de afwezigheid — op het ogenblik van het ongeval — van elk verzekeringsbewijs uitgaande van de Antwerp Assurance, 2) het vertonen van een verzekeringsbewijs uitgaande van La Royale belge, 3) de verklaring van K aan de verbalisanten (st. 1), 4) de omstandigheid dat ter zit-

ting van de correctionele rechtbank van Antwerpen dd 23-12-1964 niemand verscheen voor Antwerp Assurance terwijl de advocaat van La Royale belge er zonder voorbehoud verscheen en pleitte (st. 24 en 26);

Overwegende dat aldus bewezen is dat er, vóór de datum van het ongeval werkelijk opschorting van verzekering tot stand gekomen was, bij wederzijdse overeenkomst tussen verzekerde en verzekeraar, hetgeen gelijkstaat met afwezigheid van verzekering en tegenstelbaar is aan derden (Cass, 1e K; 26-11-1965, RW 1965-66, kol. 1198; Cass. 2e K, 15-5-1962, J.T. blz. 581);

Overwegende dat de vordering tegen de Antwerp Assurance derhalve ongegrond is;

Eis tegen de N.V. La Royale belge :

Overwegende dat deze eis dient beoordeeld te worden vanuit de optiek van het slachtoffer, zijnde een « derde » t.o.v. het verzekeringscontract;

Overwegende dat, alhoewel luidens art. 1165 BW een akte slechts tussen partijen uitwissel heeft, de derden toch rekening hoeven te houden met het bestaan van het contract, hetwelk zij gebeurlijk moeten ondergaan maar op hetwelk zij zich desgevallend ook mogen beroepen (De Page, I, nrs 117 en 118);

Overwegende dat de wet van 1 juli 1956 op de verplichte verzekering ter zake motorvoertuigen de positie van het slachtoffer t.o.v. de verzekeraar van de schuldige bestuurder verstevigd heeft;

Overwegende dat betreffende het bewijs door derden van het bestaan van een verzekering dient onderlijnd:

— dat de regel van art. 25, al. 1 van de algemene verzekeringswet uiteraard slechts toepasselijk is op de in het contract betrokken partijen (vgl. de artikelen 1320 en 1348 BW);

— dat dezelfde regel niet het « negotium » doch alleen het « instrumentum » betreft, en dit zowel tussen de contracterende partijen als ten overstaan van derden (Frédéricq, III, nr 230);

Overwegende dat, ter zake, tussen de contracterende partijen en — a fortiori — ten opzichte van derden de voorwaarde van art. 25, al. 2 van dezelfde wet vervuld is, vermits een begin van schriftelijk bewijs van het bestaan der verzekering voortspruit uit de aflevering door La Royale belge aan K. van 1) één namens haar ondertekend exemplaar van polis en 2) een internationaal verzekeringsbewijs;

Overwegende dat de burgerlijke partij V. bijgevolg gerechtigd is dit begin van schriftelijk bewijs aan te vullen met vermoedens en dat overeenstemmende, zwaarwichtige vermoedens voortspruiten uit:

— de verklaring door de verzekeringnemer aan de verbalisanten afgelegd in de volgende overduidelijke bewoordingen: « Ik ben eigenaar van de auto... De genaamde S heeft van mij de toelating om met mijn voertuig te rijden... Ik ben verzekerd bij La Royale belge, polis nr. 01352 enz. »;

— de houding van de verzekeraar die, zonder enig voorbehoud, zijn advocaat liet verschijnen ter zitting van de correctionele rechtbank van Antwerpen op 23-12-1964, alwaar hij de verdediging van de betrokken autobestuurder mede opnam;

Overwegende dat uit dit alles blijkt dat in de overtuiging zowel van de verzekeraar als van de verzekeringnemer er werkelijk een verzekering (negotium) tot stand gekomen was, al bleef het instrumentum voorlopig gebrekkelijk wegens niet doorzending van een door K. ondertekend exemplaar van polis;

Overwegende dat een vertraging van slechts 13 dagen (tussen de datum van de polis — 25-11-64 — en deze van

het ongeval — 8-12-64 —) door de verzekeraars over 't algemeen graag geduld wordt en dit des te meer wanneer er — zoals 'er zake — een makelaar tussenbeide gekomen was en de vertraging bovendien kon verschoond worden door de afwezigheid van K., dewelke aan het Hof verklaarde dat hij een gedeelte van die periode in het buitenland was geweest ;

Overwegende dat La Royale belge te vergeefs steun zoekt in het huidig relaas van K., hetwelk volledig in strijd is met zijn spontane verklaring, in tempore non suspecto afgelegd, alsook met de geschreven stukken ;

dat b.v. uit niets blijkt dat er ooit een verzekeringsvoorstel heeft bestaan op naam van S., noch dat dit zou geweigerd zijn door de maatschappij ; dat de aanvraag tot verzekering weliswaar door S. ondertekend was doch op naam van K. opgesteld werd ; dat uit niets blijkt dat K. (al hans vóór de datum van het ongeval) ooit geweigerd heeft te contracteren en dat La Royale belge nog minder bewijst, vóór dezelfde datum, ooit haar exemplaar van polis of het internationaal verzekeringsbewijs teruggevraagd te hebben ;

dat K. zo goed op de hoogte was van de handel en wandel van S. dat hij zelfs aan de verbalisanten wist te verklaren op welke plaats en uur deze laatste de vooravond van het ongeval met de wagen vertrokken was ;

Overwegende dat ook vergeefs een argument geput wordt uit de omstandigheid dat K. wist gehouden te zijn t.o.v. Antwerp Assurance ; dat zulks La Royale belge vooreerst niet aangaat en dat K., zoals uit huidig geding naar voren komt, het best gewaagd kan hebben een verzekering bij La Royale Belge aan te gaan, vermits deze tot één enkele maand beperkt bleef zodat de kans gering was dat het uitlekken zou ;

Overwegende dat niet aan te nemen is dat de verzekeraar, welke niet beweert laattijdig verwittigd te zijn geweest van het ongeval, tussen 8 en 23 december 1964 niet de gelegenheid zou gehad hebben na te gaan of er wel verzekering was ;

dat hij blijkbaar achteraf een uitvlucht heeft menen te ontdekken in de omstandigheid dat het door K. te ondertekenen exemplaar van de polis hem nog niet toegekomen was ;

Overwegende dat, o.m. gelet op het deskundig verslag met voorafgaandelijke eed (st 27) en op de door The Phoenix Assurance voorgebrachte stukken (kaft 36) de gedetailleerde vorderingen van de burgerlijke partijen voorkomend in hun dagstelling dd. 7-4-1967 (kaft 31, st 3) als juist en gegrond voorkomen ;

Eis tegen het Gem. Waarborgfonds

Overwegende dat het vonnis desaangaande dient bevestigd op de door de eerste rechter ontwikkelde motieven, alhier voor herhaald aangezien ;

dat niet betwist wordt dat het ongeval niet aangegeven werd binnen het jaar, en de vergelijking tussen de bewoordingen van alinea's 1e en 2e van art 5 van het K.B. van 5-1-1957 alle twijfel omtrent het fataal verval uitsluiten ;

Eis tegen K

Overwegende dat de dagstelling dd. 7-4-1967 (kaft 31) K. aanspreekt op grond van zijn hoedanigheid van verzekeringnemer, wat vanzelfsprekend een ontoereikende of niet dienende rechtsgrond is ;

dat hij, bij rechtstreekse daging van 20-10-1967 (kaft 33) gedaagd werd ten einde het hangend geding te herkennen terwijl hem tevens het misdrijf ten laste gelegd werd, voorzien door art. 18 W. 1-7-1956 met de daaruit voortvloeiende aansprakelijkheid ;

Overwegende dat deze beide akten van rechtspleging dienen aangezien als elkaar aanvullend en dat de rechtspleging als regelmatig voorkomt ;

Overwegende dat zich in elk geval een wijziging van het vonnis opdringt daar de eerste rechter zijn rechtsmacht niet uitputte op strafgebied en hij anderzijds zijn bevoegdheid als strafrechter te buiten ging door desondanks kennis te nemen van de burgerlijke eis ;

Overwegende dat, zo er geen beroep ingesteld ware, de rechtzetting had moeten geschieden door middel van een verbeterend (in casu aanvullend) vonnis in eerste aanleg (Schuind, Jugements interprétatifs et rectificatifs en matière pénale, in Rev. dr. pén., 1922, blz 799) ;

dat gezien het hoger beroep, de rechtzetting nu door het Hof behoort te geschieden bij toepassing van art. 215 WSV (Nov. Proc. pén. I/ V° Appel, nrs 282-284) ;

Overwegende dat K. geen enkel bewijs levert van de feitelikheden door hem aangehaald sub II, 1 en 2 van zijn beroepsbesluiten ;

dat de toedracht van de feiten sub II,3 verdraaid werd en dat het onderzoek door het Hof gedaan ten genoeye van recht bewezen heeft dat K. persoonlijk verzekerd was bij La Royale belge voor het voertuig waarmee hij S. liet rijden en waarmee het ongeval gebeurde binnen de door de verzekering gedekte periode ;

Overwegende dat K. zodus voldaan had aan het voorschrift van art. 2. van de wet van 1-7-56 zodat het wanbedrijf tegen hem niet bewezen is ;

Overwegende dat het Hof meteen onbevoegd wordt om te beslissen over de op dit misdrijf gesteunde aansprakelijkheid van K. en dat het eveneens onbevoegd is om te oordelen over welke burgerlijke eis ook die niet voortspuit uit het misdrijf ;

Om deze redenen :

Het Hof,

Gelet op...

Ontvangt de beroepen ;

Bevestigt het vonnis voor zover dit

1) de eis tegen het Gemeenschappelijk Motorwaarborgfonds onontvankelijk verklaart en de dagende partij V. tot de gedingkosten verwijst ;

2) de overige eisen ontvangt ;

3) de N.V. La Royale belge veroordeelt, ze tot de gedingkosten verwijst en aan de N.V. Phoenix Ass. Comp. akte verleent van dezer voorbehoud ;

Wijziget het vonnis voor het overige,

1) verklaart de eis tegen de N.V. Antwerp Assurance ongegrond ; wijst de dagende burgerlijke partijen ervan af en veroordeelt hen tot de gedingkosten van eerste aanleg ;

2) Na evokatie, spreekt de rechtstreeks gedaagde K. vrij van het hem ten laste gelegde wanbedrijf ;

Verklaart zich onbevoegd kennis te nemen van de tegen hem gerichte eisen op burgerlijk gebied ;

Verwijst de rechtstreeks dagende partijen tot de gedingkosten van eerste aanleg ;

3) stelt vast dat de door het vonnis voorziene solidariteit vervalt

Veroordeelt de N.V. La Royale belge tot de gedingkosten van hoger beroep opzichts V. en de N.V. Phoenix Assurance Comp.

Legt de andere kosten van hoger beroep ten laste van laatst genoemde partijen.

NOOT. — Tegen dit arrest werd beroep in verbreking ingesteld door La Royale belge.

HOF VAN BEROEP TE GENT.

7e Kamer. — 17 mei 1967.

Voorzitter : M. Vanparys

Raadsheren : M.M. De Groote en Janssens

Advocaat-generaal : M. Bonte.

Advocaten : Mrs. Silance loco Foriers, Claeys en Van de Velde-Winant.

Gewijsde. — Vrijspraak op strafrechtelijk gebied. — Invloed op burgerrechtelijk gebied.

Door een brand in een gebouw was schade toegebracht aan een belendend gebouw. Op strafrechtelijk gebied is de eigenaar van het gebouw waarin de brand ontstond, van de telastlegging van vrijwillige brandstichting vrijgesproken met de redengeving dat er twijfel bestaat. In het strafrechtelijk onderzoek hield de deskundige als twee enige oorzaken van de brand over : kwaadwilligheid van de eigenaar van het gebouw waarin de brand ontstond, en kortsluiting op de elektrische installatie.

De vrijspraak van vrijwillige brandstichting die op twijfel stoelt, laat niet toe de andere vermelde oorzaak als bewezen te beschouwen. Nu uit het onderzoek van de feitelijke gegevens niet met enige waarschijnlijkheid kan afgeleid worden dat de brand veroorzaakt werd door de gebrekkige elektrische installatie, en er onzekerheid bestaat over een fout of een nalatigheid van de eigenaar of over een gebrek aan zijn zaak, volgt niet dat in het onderhavige geschil de vrijwillige brandstichting in aanmerking genomen wordt. Zulks klemt des te meer daar de deskundige andere oorzaken van de brand die toch niet volstrekt mogen worden uitgesloten, zoals de daad van een derde, slechts verwierp wegens ontstentenis van positieve aanwijzingen.

Propriétaires Réunis t./ Pluvinage e.a.

Appellante heeft ter rechte tijd en op een naar de vorm regelmatige wijze hoger beroep aangetekend tegen een vonnis, dat op 3 maart 1966 gewezen werd door de rechtbank van koophandel te Kortrijk.

De uitgifte van dit vonnis wordt overgelegd.

1. Op 9 juli 1962 ontstond er brand in een handelshuis dat aan eerste geïntimeerde toebehoorde. Ingevolge die brand werd schade teweeggebracht aan een belendend eigendom, waarvan de blote eigendom, toebehoort aan tweede en derde geïntimeerden terwijl de vierde geïntimeerde het vruchtgebruik ervan geniet.

Een polis « brandschade » was afgesloten tussen appellante en eerste geïntimeerde ; zij dekte de eigen schade, ten nadele van Pluvinage veroorzaakt door brand in voormeld gebouw, alsook zijn aansprakelijkheid op grond van 1382, 1383 en 1384 B.W. voor schade teweeggebracht ingevolge een door die polis gedekte brand die overslaat op in de buurt gelegen goederen van naburen.

Na een uitvoerig strafrechtelijk onderzoek, werd eerste geïntimeerde vrijgesproken van de telastlegging van vrijwillige brandstichting in voormeld gebouw, bij vonnis dd. 2 oktober 1962 van de rechtbank van eerste aanleg te Kortrijk. De vrijspraak werd verleend op de redengeving « dat er twijfel bestaat » en « dat deze twijfel ten goede dient te komen van verdachte ». Bij arrest van dit hof, dd. 14 februari 1963, werd dit vonnis bevestigd.

De laatste drie geïntimeerden vorderden in onderhavige geding tegen Pluvinage vergoeding van de schade, die zij als naburen ingevolge de brand hadden ondergaan : 214.666 fr. wegens schade aan het gebouw ten behoeve van tweede en derde geïntimeerden, 216.000 fr. wegens huurschade ten behoeve van vierde geïntimeerde. Zij

eisten tevens gemeenverklaring van de beslissing aan appellante.

Eerste geïntimeerde riep appellante op tot vrijwaring en tot terugbetaling van alle bedragen waartoe hij zou veroordeeld worden ; hij verwees hierbij naar de oorspronkelijke dagvaarding vanwege de laatste drie geïntimeerden en betekende een afschrift van dit exploit.

De eerste rechter veroordeelde Pluvinage tot betaling van 269.474 fr. (182.474 fr. rechtstreekse schade en 87.000 fr. huurschade) aan de oorspronkelijke aanlegsters ; hij stelde verder een deskundige aan om advies uit te brengen over het bedrag van de rechtstreekse schade ; hij veroordeelde appellante tot vrijwaring van eerste geïntimeerde.

De assuradeur alleen stelde hoger beroep in ; alle geïntimeerden vragen de loutere bevestiging van het aangevochten vonnis.

In het onderwerpelijk stadium van de procedure wordt derhalve slechts het vrijwaringsgeschil behandeld ; de verantwoordelijkheid van Pluvinage in de primaire brand wordt enkel te dien aanzien behandeld.

2. De verantwoordelijkheid van Pluvinage voor de brand wordt hierop gesteund dat de gerechtelijke deskundige, Ir. Tuyppens, die in het strafrechtelijk onderzoek optrad, twee mogelijke oorzaken van de primaire brand overhield : kwaadwilligheid vanwege Pluvinage en kortsluiting op de elektrische installatie, dat de vrijspraak de kwaadwilligheid uitsluit en dat metterdaad werd bevonden dat de elektrische installatie gebreken vertoonde, terwijl kortsluitingen werden vastgesteld.

Alhoewel de vrijspraak een ontkenning uitmaakt van het feit van de vrijwillige brandstichting door eerste geïntimeerde en de civiele rechtsmacht geen tegenspraak mag opwerpen tegen die negatie, toch laat die vrijspraak die op twijfel stoelt niet toe, bij een redenering door eliminatie van het eerste alternatief, het andere alternatief voor bewezen te aanzien. De aanvaarding van het andere alternatief op die grond zou verder strekken dan de vrijspraak zoals zij metterdaad werd verleend.

In het strafrechtelijk onderzoek bevond Ir. Tuyppens wel dat sommige elektrische leidingen gebreken vertoonden en dat na de brand meerdere kortsluitingen konden waargenomen worden. Er is evenwel geen aanwijzing voorhanden die toelaat af te leiden dat die kortsluitingen het gevolg kunnen zijn van het doorbranden in het gebouw van boven naar beneden. De deskundige adviseert slechts dat hij niet « met absolute zekerheid » durft beweren dat « elektrische oorzaken uitgesloten zijn ». De door de deskundige vastgestelde kortsluitingen bevinden zich op het gelijkvloers en de eerste verdieping, waar de brand niet ontstond, doch van boven naar beneden overgebracht werd (verslag, blz. 10 tot 16).

De deskundige bevond tevens dat er twee vuurhaarden voorkwamen : een in de voorgebouwen, een andere in de achtergebouwen. De tweede ontstond « ettelijke minuten » na de eerste. Het is zeer onwaarschijnlijk dat de tweede zou verwekt zijn ingevolge het overslaan van het vuur van de eerste. Voor- en achtergebouwen zijn verbonden door een gang, langs daar zou het vuur door het branden of smeulen van het plafond kunnen overgegaan zijn. Dan zou echter de zolder van het voorgebouw moeten ingestort zijn ; door die instorting kunnen de vlammen in de gang binnengedrongen zijn en door het branden of smeulen van het plafond van de gang naar de achtergebouwen zijn overgeslagen (verslag, blz. 6 ; verklaring Tuyppens op de rechtszitting). De verklaringen van de verhoorde getuigen bevestigen het advies van Ir. Tuyppens dat de brand niet oversloeg van het voorgebouw naar de achtergebouwen.

Meerdere getuigen, o.m. Delporte, Decavele, Heerinckx,

Kesteloot en Kemp namen duidelijk twee wel onderscheiden brandhaarden waar op een ogenblik dat de gang van geen brand liet blijken (vgl. o.m. stukken 32 en 39 van het onderzoeks dossier). De verklaring van Kesteloot, in samenhang met de gegevens verstrekt door de andere zoëven vermelde getuigen, toont aan dat beide vuurhaarden intens brandden toen hij als een van de eersten ter plaats aankwam en dat de instorting van de zolder van het voorgebouw zich alsdan nog niet had voorgedaan. Het overgaan van de brand van het voorgebouw naar het achtergebouw wordt aldus uitermate onwaarschijnlijk. De windrichting werkte overigens de overgang tegen : de wind blies naar de voorgebouwen toe.

Uit zijn bevindingen leidde Ir. Tuypens af dat de vuurhaard in de voorgebouwen op de zolder ontstond en dat de tweede vuurhaard ontstond op de zolder van de achtergebouwen. Volgens die deskundige en ook naar luid van de verklaring van de zoon Pluvinage bestonden er geen ingeschakelde elektrische leidingen op die zolders.

Die feitelijke gegevens, verklaringen en bevindingen laten niet toe met enige waarschijnlijkheid af te leiden dat de brand veroorzaakt werd door de gebrekkige elektrische installatie van de gebouwen van eerste geïntimeerde.

Er wordt niet ingeroepen, laat staan bewezen dat enigerlei andere fout of onvoorzichtigheid van Pluvinage of enigerlei gebrek in zijn zaak de brand zou teweeggebracht hebben.

De ongewisheid omtrent de fout of de onvoorzichtigheid van eerste geïntimeerde of nog omtrent het gebrek in zijn zaak brengt geenszins mede dat het andere door de deskundige vooropgestelde alternatief, de vrijwillige brandstichting door Pluvinage, in dit geschil aanvaard of in aanmerking genomen wordt.

Zulks klemte te meer daar, op de keper beschouwd, andere brandoorzaken buiten die twee alternatieven openstaan. Zij werden slechts verworpen door Ir. Tuypens wegens een ontstentenis van positieve aanwijzingen. Sommige mogelijkheden, zoals een vrijwillige of toevallige daad van een derde, kunnen evenwel niet volstrekt uitgesloten worden ook al heeft het onderzoek daaromtrent niets laten blijken.

De betaling van de brandschade, die appellante ten behoeve van Pluvinage deed, maakt geen erkenning uit van harentwege dat de brand ontstond in omstandigheden die de verantwoordelijkheid van eerste geïntimeerde tegenover zijn naburen in het raam van 1382, 1383 of 1384 B.W. mee brengen.

Het risico van eigen brandschade van Pluvinage is ruimer verzekerd ingevolge de met appellante gesloten polis dan de gevallen waarin Pluvinage tegenover naburen verantwoordelijkheid oploopt, wegens het overslaan van de brand, op grond van voormelde wetsbepalingen : de artikels 1 en 22 van de polis tonen zulks duidelijk aan.

De vordering tot vrijwaring van eerste geïntimeerde tegen appellante op grond van de verzekeringsovereenkomst mist dan ook genoegzame grond.

3. Appellante maakt voorbehoud van haar rechten ten opzichte van Pluvinage. De beoordeling van die rechten werd aan het hof niet toevertrouwd ; er kan dienvolgens daarover niet geoordeeld of beschikt worden. Het voorbehoud is dan ook overbodig.

Het Hof,

beschikt op die gronden :

het hoger beroep is ontvankelijk en in de hierna bepaalde maat gegrond ;

het aangevochten vonnis wordt teniet gedaan in zijn beschikkingen betreffende het vrijwaringsgeschil ;

de vordering tot vrijwaring, gesteld door Pluvinage tegen appellante, wordt als niet gegrond afgewezen ;

Pluvinage wordt veroordeeld tot de kosten van de eerste instantie zover zij betrekking hebben op de oproeping tot vrijwaring, alsook tot de kosten van de aanleg in hoger beroep ;

Voor de verdere behandeling van het geschil tussen de eerste drie geïntimeerden wordt de zaak teruggewezen naar de rechtbank van koophandel te Kortrijk anders samengesteld ;

Meteen worden alle met de beschikkingen van dit arrest strijdige of meer omvattende konklusies als niet gegrond verworpen.

De afscheiding der kosten op het hoger beroep gevallen wordt bevolen ten bate van pleitbezorgers Meesters Cruyt en De Cordier.

Bij de behandeling voor het hof werd artikel 24 van de Wet van 15 juni 1935 in acht genomen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE.

5e Kamer. — 7 november 1967.

Voorzitter : M. Declercq.

Rechters : MM. De Neve en Rosschaert.

Openbaar Ministerie : M. Wullus.

Advocaten : Mrs. Mattheessens en Van Isacker.

Vereniging zonder winstoogmerk. — Penningmeester. — Ontslag. — Niet gepubliceerd. — Uitvoering van muziekwerken zonder betaling van rechten. — Na het ontslag.

Ook indien zijn ontslag niet gepubliceerd werd, kan aan de penningmeester van een vereniging zonder winstoogmerk niet als een fout met delictueel karakter worden toegeschreven het feit, dat de vereniging na zijn ontslag muziekwerken heeft laten uitvoeren waarvoor aan S.A.B.A.M. geen rechten werden betaald.

Rosiers t. SABAM.

Overwegende dat de oorspronkelijke eis er toe strekt de V.Z.W. Chalet Royal met zetel te St.-Niklaas-Waas, Heidebaan, nr. 43 en haar penn'ngmeester Rosiers Henri, solidaire te veroordelen om te betalen aan de S.V. Sabam de som van 6.750 frank, met de gerechtelijke intresten en de kosten, als schadeloosstelling wegens het uitvoeren op 31 december 1964 en 21 februari 1965 van muziekwerken door middel van pick-up en juke-box, waarvoor geen rechten werden betaald ;

Overwegende dat de eerste Rechter deze eis heeft ingewilligd bij vonnis van 3 maart 1966, oorspronkelijke verweerders in solidum veroordelend tot de gevorderde bedragen, rechtdoende op tegenspraak tegenover de V.Z.W. Chalet Royal en bij verstek ten opzichte van Rosiers Henri ; dat Rosiers Henri verzet aantekende tegen deze beslissing, doch dit verzet als ongegrond zag afwijzen bij vonnis van 14 november 1966 ;

Overwegende dat Rosiers Henri tegen het vonnis van de Heer Vrederechter van het kanton St.-Niklaas-Waas dd. 14 november 1966 tijdig en regelmatig in beroep is gekomen ;

De Rechtbank ontvangt het beroep en erover beslissend :

Overwegend dat appellant inroept reeds op 27 mei 1964 zijn ontslag te hebben gegeven als penningmeester en als lid van de vereniging V.Z.W. Chalet Royal te St.-Niklaas-Waas, waarvan de statuten verschenen zijn in het Belgisch

Staatsblad van 9 april 1964 sub. nr. 1791; dat voor zover die ontslagname niet werd gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad, deze verplichting niet rustte op appellant zelf maar wel op de V.Z.W.; dat verder op grond van artikel 14 van de wet van 27 juni 1921 op de vereniging zonder winst oogmerk, de beheerders niet de minste persoonlijke verplichting op zich nemen ten aanzien van schulden van de vereniging, en hun verantwoordelijkheid zich beperkt tot de uitoefening van het gekregen mandaat en de fouten in het beheer; dat in casu appellant reeds na anderhalve maand door zijn ontslag zijn mandaat heeft teruggegeven, dat hij persoonlijk niet de minste fout heeft, noch tegenover de S.V. Sabam de minste verplichting kon hebben;

Overwegende dat geïntimeerde daartegen inbrengt dat de ontslagbrief en het ontslag zelf haar als derde niet tegenstelbaar is; dat de ontslagname niet werd bekend gemaakt in het Belgisch Staatsblad, zoals voorzien bij artikel 9, alinea 2 der wet van 27 juni 1921; dat verder het door appellant ingeroepen artikel 14 van de wet van 27 juni 1921 kracht bijzet aan de eis van geïntimeerde, daar het niet om een schuld van de vereniging gaat, doch wel om een fout van het beheer, zijnde het niet naleven der wettelijke voorschriften in verband met het auteursrecht, welke omwille van het deliktueel karakter van deze wetsovertreding, de verantwoordelijkheid meebrengt van alle medeverantwoordelijken, dus ook van beroeper;

Overwegende nochtans dat de vordering zich steunt op muziekuitvoeringen van 31 december 1964 en 21 februari 1965, dus op een ogenblik dat — minstens tegenover de v.z.w. Chalet Royal — de penningsmeester rechtsgeldig ontslag had genomen sedert 27 mei 1964, ingevolge een als dusdanig niet betwist aangetekend schrijven van die datum; dat de S.V. Sabam niet het bewijs levert hoe ter zake het niet kwijten van de rechten voor muziekuitvoeringen gedaan op 31 december 1964 en 21 februari 1965, zijnde méér dan één half jaar na de ontslagname van Rosiers Henri als penningsmeester, aan dezelfde Rosiers Henri nog ter zake een fout met deliktueel karakter kan worden toegeschreven;

Overwegende dat het beroep dan ook als gegrond voorkomt, en de oorspronkelijke vordering, voor zover gericht tegen Rosiers Henri, dient afgewezen.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TURNHOUT ZETELENDE IN HANDELSZAKEN

Kortgeding. — 6 juli 1967.

Voorzitter: M. van den Hove d'Ertsenrijck.
Advocaten: Mrs. Wolff en Gilis.

Onrechtmatige mededinging. — Prijsvergelijking. — Onderbieden. — Een produkt als lokmiddel gebruiken.

Wanneer concurrenten individueel aangewezen worden bij naam of gemakkelijk herkend kunnen worden, dient prijsvergelijking als onrechtmatige mededinging beschouwd te worden. Het louter naamloos vermelden van elders gevraagde prijzen is toelaatbaar.

Op zichzelf beschouwd en ongeacht de subjectieve bedoelingen van de dader, is het onderbieden, zelfs met verliesprijzen, een handelwijze die niet vatbaar is voor gemeenrechtelijke beteugeling op grond van het K.B. van 23 december 1934. Het kan alleen beteugeld worden wanneer het gepaard gaat met laakbare nevenhandelingen.

Het gebruik van een produkt als lokmiddel is niet noodzakelijk een daad van onrechtmatige mededinging; het is geoorloofd indien het niet verboden is door een

speciale reglementering; er kan aan verweerder geen verwijt van gemaakt worden dat hij weigerde 1.000 vaatjes te verkopen tegen reclameprijzen.

P.V.B.A. Ando e.a. t./ Vermeer-Thijs.

Overwegende dat de vordering ertoe strekt verweerder, in toepassing van het Koninklijk Besluit n° 55 van 23 december 1934, te horen bevelen om binnen de vierentwintig uur van de uitspraak van het bevel, op te houden nog publiciteit te maken voor het waspoeder «Dixan», door vergelijkingen te maken tussen de prijs waarvoor hijzelf het in verkoop aanbiedt, en de normale prijs waarvoor de andere detaillanten het verdelen, alsook door te doen verstaan dat het hem mogelijk is een grote hoeveelheid van dit waspoeder te leveren.

Overwegende dat het blijkt uit een reeks reklaambladen voorgebracht door aanleggers, dat verweerder zich sedert verschillende maanden overlevert aan een intense publiciteitscampagne voor het waspoeder «Dixan» gefabriceerd en verkocht door de N.V. «Persil», waarvan aanleggers de gewone verdelers zijn;

Overwegende dat aanleggers aanvoeren dat verweerder door deze publiciteit daden van mededinging stelt die strijdig zijn met de eerlijke gebruiken op handelsgebied;

Overwegende dat de reklaamaktie van verweerder dient onderzocht onder dubbel aspect:

- 1°) de prijsvergelijking;
- 2°) het onderbieden;

Overwegende dat, voor wat betreft de prijsvergelijking een onderscheid dient gemaakt naar gelang de aankondiging de concurrenten individueel herkenbaar omschrijft dan wel de vergelijking beperkt wordt tot het naamloos vermelden van elders gevraagde prijzen; dat wanneer de concurrenten individueel aangewezen worden ofwel bij naam ofwel gemakkelijk herkend kunnen worden, de prijsvergelijking steeds dient beschouwd als een oneerlijke mededinging; dat integendeel het louter vermelden van prijzen steeds toelaatbaar is;

Overwegende dat door de reklaam gevoerd door verweerder geen enkele concurrerende firma speciaal wordt vernoemd of kan herkend worden; dat inderdaad uit de voorgebrachte reklaambladen blijkt dat verweerder volgende aanbiedingen liet verschijnen: «2 vaten van 5 kgr. voor 295 fr. de twee» ofwel «100 fr. onder de prijs — normale verkoopprijs 395 fr. — onze prijs 295 fr. voor 10 kgr.» dat deze reklaamvoering niet toelaat aanleggers te vereenzelvigen;

Overwegende dat de voorgebrachte advertenties niet kunnen gelijkgesteld worden met de advertenties die beschouwd worden als een aanval gericht tegen de officiële verdelers van bepaalde merken van bandopnemers, televisies, wasmachines, enz., waarvoor aan verweerder verbod werd opgelegd verder reklaam te maken waarin hij op leugenachtige en tendentieuze wijze prijsvergelijkingen vooropstelt en zijn mededingers rechtstreeks aanvalt, zoals door de woorden «Wij kopen van geen officiële verdelers — van geen Belgische grossisten» en «niemand anders dan Vermeer-Thijs kan 30 % korting geven» (zie bevel Voorzitter Rechtbank Turnhout, dd. 26 mei 1966 — Rechtsk. Weekblad 1967 - 1342);

Overwegende dat de aangeklaagde advertenties eerder dienen beschouwd als een reklaam gevoerd door onderbieding.

Overwegende dat op zichzelf beschouwd en ongeacht de subjectieve bedoelingen van de dader het onderbieden, zelfs met verliesprijzen een handelwijze is die niet vatbaar is voor louter gemeenrechtelijke beteugeling op grond van artikel 1 van het Koninklijk Besluit van 23 december 1934, of artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek; dat het on-

derbieden dan alleen vatbaar is voor beteugeling op grond van het Koninklijk Besluit van 23 december 1934, wanneer het onderbieden vergezeld gaat van laakbare nevenhandelingen.

Overwegende dat aanleggers om de laakbare nevenhandelingen van verweerder te bewijzen twee vaststellingen van gerechtsdeurwaarders voorbrengen;

Overwegende dat door de deurwaardersvaststellingen het fiktief karakter van de leverbare hoeveelheid niet bewezen wordt; dat integendeel uit de vaststelling van gerechtsdeurwaarder V. Houet de dato 10 februari 1967, blijkt dat er zich in de magazijnen van verweerder na ruwe telling van de stock, 4.100 vaatjes Dixan bevonden hetgeen ongetwijfeld aan verweerder toeliet menigvuldige cliënten te bedienen.

Overwegende dat in hetzelfde deurwaardersexploot van 10 februari 1967 vermeld staat dat verweerder verklaarde dat het produkt « Dixan » voor hem een lokmiddel is en dat hij liever op lange termijn duizend kopers Dixan voor twee vaatjes heeft dan één koper van 2.000 vaatjes; dat het gebruik van een produkt als lokmiddel niet noodzakelijk als een daad van oneerlijke mededinging dient beschouwd en toegelaten wordt indien het niet verboden is door een speciale reglementering; dat er derhalve geen verwijt kan gedaan worden aan verweerder omdat hij weigerde 1.000 vaatjes Dixan te verkopen aan de reklaamprijs.

Overwegende dat, waar het niet bewezen is dat verweerder door ongeoorloofde prijsvergelijking of onderbieding daden van mededinging heeft gesteld die strijdig zijn met de eerlijke gebruiken op handelsgebied, er geen aanleiding bestaat verbod op te leggen overeenkomstig het Koninklijk Besluit van 23 december 1934.

.....

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN.

22 maart 1968.

Voorzitter: M. Driessen.

Rechters: MM. Toppet en Spaas.

Advocaten: Mrs. Raymaekers en Ory.

Huwelijksvermogenstelsels. — Ontbinding van de gemeenschap. — Oorzaak. — Gerechtelijke scheiding van goederen. — Begrip huwelijksgoed. — Wanorde van de zaken van de man.

De vrouw kan de vordering tot scheiding van goederen instellen, o.m. wanneer haar eigen goederen in gevaar komen, of wanneer de inkomsten vertegenwoordigd door de economische waarde van de huisvrouw in gevaar komen, of zelfs wanneer de vrouw enkel beoogt haar deel in de gemeenschap te vrijwaren of zich inkomsten te verschaffen lastens de gemeenschap die gevormd wordt door de uitsluitende inbreng van de man.

Er is grond tot scheiding van goederen wanneer de man zich weinig of niets om zijn gezin bekommert, de inkomsten van zijn landbouwbedrijf tot eigen voordeel aanwendt zonder de schulden te betalen, geld en goederen besteedt aan een vreemde vrouw, terwijl zijn gezin in nood verkeert, en verzuimt de pachtprizen te betalen met het gevolg, dat een vroeger redelijk groot landbouwbedrijf totaal wegkwijnt bij gebrek aan landbouwgrond.

Moies t./ Nelissen.

Gezien de stukken van het geding en bepaaldelijk de inleidende dagvaarding van gerechtsdeurwaarder J.

Geuens et Tongeren dd. 22-6-66 er toe strekkende de scheiding van goederen bestaande tussen aanlegster en verweerder te horen uitspreken;

Overwegende dat partijen geen middel van niet ontvankelijkheid aanvoeren, en dat er ambtshalve geen middel dient weerhouden;

Overwegende dat voor de toepassing van art. 1443 B.W. de Belgische rechtsleer en het grootste deel der Belgische rechtspraak leert, dat er twee wel onderscheiden rechtsgronden bestaan om de scheiding van goederen te bekomen, te weten:

1) het gevaar waarin het huwelijksgoed van de vrouw verkeert, zonder dat hiervoor rekening dient gehouden of dit gevaar het gevolg is van de wanorde der zaken van de man (Hof Gent 14-11-51 Kol. 1266);

2) het gevaar, dat de vrouw haar terugnemingen niet kan uitoefenen en dit als gevolg van de insolventie of de betwistbare solvabiliteit van de man, zijnde een gevolg van de wanorde waarin zijn zaken verkeren; (zie desaaangaande De Page, Tome X nr. 720);

Overwegende dat de eis van aanlegster hoofdzakelijk gesteund is op het gevaar waarin haar huwelijksgoed verkeert;

Overwegende dat « het huwelijksgoed » van de vrouw bedoeld in art. 143 B.W. zeer ruim dient opgevat te worden, en hierin niet alleen de goederen van de vrouw, maar ook haar diensten omvat zijn (De Page op. cit. 722);

Dat derhalve de vrouw de vordering in scheiding van goederen kan instellen o.a. wanneer haar eigen goederen in gevaar komen, of wanneer de inkomsten vertegenwoordigd door de economische waarde van de huisvrouw in gevaar komen, en zelfs ook in geval waarin de vrouw enkel beoogt haar deel in de gemeenschap te vrijwaren of zich inkomsten te verschaffen lastens de gemeenschap die gevormd werd door de uitsluitende inbreng van de man; (De Page, op. cit. 722 B. 1. 2. 3.);

Dat het gevaar waarin het huwelijks-goed van de vrouw verkeert, kan bestaan in een toestand geschapen door een foutieve gedraging van de man, waardoor hij in zijn voordeel, gemeenschappelijke goederen van hun normale bestemming afwendt; of wanneer door schuldige nalatigheid van de man, de gemeenschappelijke goederen door schuldeisers in beslag genomen worden, of wanneer de man een lui leven leidt: (De Page, op. cit. 724);

Overwegende dat uit de door aanlegster bijgebrachte stukken als bewezen dient weerhouden;

— dat verweerder zich weinig of niets om zijn huisgezin bekommert, en er een lui en liederlijk leven op na houdt;

— dat verweerder, de inkomsten van het landbouwbedrijf realseert en zelf int tot eigen voordeel, zonder dat hij de schulden betaalt; dat op dit punt verweerder zijn zaken zo erg verwaarloost, dat hij de meubelen van het huisgezin in beslag laat nemen voor de betaling van 860 fr. boeten en kosten tegen hem uitgesproken door de correctionele rechtbank van Tongeren;

— dat niettegenstaande zijn huisgezin in ernstige financiële moeilijkheden verkeert, verweerder vlees, eieren, broodjes, groenten, de prijs van een nieuw kleed, pantoffels, naar een vreemde vrouw draagt;

— dat verweerder de pachten niet betaalt, met gevolg dat het vroegere middelmatig grote landbouwbedrijf totaal wegkwijnt bij gebrek aan landbouwgronden;

Overwegende dat deze feiten en daadzaken, zoals hoger aangehaald, een wettige grond vormen om de scheiding van goederen uit te spreken;

Overwegende dat de omstandigheid dat verweerder het slachtoffer werd van een verkeersongeval en gedurende een achttal maanden volledig werkonbekwaam is geweest, geen voldoende verrechtvaardiging inhoudt voor een toe-

stand die reeds voor het ongeval ontstaan was, en die na genezing van verweerder steeds maar verergert;

Overwegende dat aan aanlegster geen verwijt kan gedaan worden, dat zij getracht heeft zelf, de zaken van het huisgezin te beredderen, gezien de schromelijke wanorde waarin verweerder zijn zaken liet verkeren;

Overwegende ten slotte de opwerping van verweerder als zouden de rechten en de terugnemingen van de vrouw niet in gevaar zijn, ter zake niet relevierend is, gezien zoals hoger gezegd de eis van aanlegster gesteund is op de omstandigheid dat door de fout van verweerder en de heersende wanorde in zijn zaken haar huwelijksgoed in gevaar gebracht is;

Overwegende dat de eis van aanlegster dan ook gegrond voorkomt;

Gezien art. 2, 30 tot 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Om deze redenen,

De Rechtbank statuerende op tegenspraak, alle verdere en strijdige besluiten van de hand wijzend;

Verklaart de ingestelde eis ontvankelijk en gegrond;

Dienvolgens zegt en beveelt dat aanlegster zal gescheiden zijn van goederen van verweerder; dat zij het vrije beheer zal hernemen zowel van de goederen door haar in het huwelijk aangebracht als van deze die haar te beurt gevallen zijn gedurende haar huwelijk en van deze die haar in de toekomst te beurt zouden kunnen vallen;

Zegt dat er zal overgegaan worden tot de verrichtingen van vereffening en verdeling der huwelijksgemeenschap die tussen aanlegster en verweerder bestaan heeft, in geval van aanvaarding dezer huwelijksgemeenschap door aanlegster, en in alle geval tot de vereffening der terugnemingen van laatstgenoemde wegens haar eigen goederen;

Stelt aan als notaris de Heer J. F. Wilsens ter standplaats Willebroek om over te gaan tot de verrichtingen waarvan sprake en als tweede notaris de heer J. Snyers ter standplaats Kortesse, om de afwezige, niet verschijnende of wederspannige partij bij gemelde werkzaamheden te vertegenwoordigen, zo nodig in haar plaats de daartoe nodige akten, processen-verbaal te tekenen, handlichting en kwijting et geven, en machtiging de Heer Hypotheekbewaarder te ontlasten ambtshalve inschrijving te nemen, alle sommen op te trekken of te betalen, die aan partijen zouden toekomen of die schuldig zouden zijn met machtiging aan de werkende notaris deze op de Deposito- en Consignatiekas te storten zonder voorafgaandelijke formaliteiten en zonder aanbod van gereede betaling;

Benoemt de Heer rechter Jean Spaas op wiens verslag de betwistingen welke tijdens deze verrichtingen zouden kunnen oprijzen, ter terechtzitting zullen beslecht worden;

Veroordeelt verweerder tot de kosten van het geding.

NCOT. — Zie Hof Gent, 5 mei 1948, R.W. 1948-1949, 718 met noot; 30 juni 1949, Pas. 1950, II, 67; 14 november 1951, R.W. 1951-1952, 1266 met conclusie van advocaat-generaal Matthys; Hof Brussel, 10 november 1956, Pas. 1958, II, 112; Rb. Kortrijk, 25 mei 1951, R.W. 1951-1952, 421; 13 juli 1951, J. T. 1952, 22; Rb. Brussel, 7 januari 1966, Rev. prat. not. 1966, 123.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE SINT-NIKLAAS

1e Kamer. — 19 december 1967.

Voorzitter: M. Poppe.

Referendaris: M. W. Truyens.

Advocaten: Mrs. Orban en R. De Schryver.

Aannemer. — Tienjarige aansprakelijkheid. — Aanvang van de termijn. — Aanvaarding. — Voorlopige aanvaarding. — Bedrog.

De meningen omtrent het aanvangspunt van de tienjarige aansprakelijkheid van de aannemer bij oplevering in twee tijden, zijn zeer uiteenlopend. Het is derhalve nodig de werkelijke aard van de diverse opleveringen na te gaan. Ten deze werd overeengekomen dat de aannemer gedurende een jaar na de voorlopige aanvaarding aansprakelijk zou blijven voor alle schade die niet ontstaan is door toeval, overmacht of gebruik. Die voorlopige aanvaarding heeft dus de overdracht van risico's voor gevolg, gevolg dat in het systeem van het burgerlijk wetboek gekoppeld is aan de enige aanvaarding. De voorlopige aanvaarding moet beschouwd worden als de oplevering en de aanvaarding van het werk, waarbij de aannemer zich verbindt de vastgestelde onvolkomenheden te verhelpen, of minstens als een gedeeltelijke oplevering waarin niet begrepen zijn de vastgestelde onvolkomenheden, doch waarbij lastens de aannemer de verplichting blijft bestaan de bouwheer te vrijwaren tegen alle verborgen gebreken gedurende een termijn van één jaar. Waar de voorlopige aanvaarding een werkelijke oplevering van het werk is voor alles wat er niet werd uitgesloten, en tevens het beginpunt van volledige waarborg, begint de tienjarige aansprakelijkheid te lopen vanaf de dag van de voorlopige aanvaarding.

Bij nietigverklaring van de oplevering en aanvaarding wegens bedrog, is de tienjarige aansprakelijkheidstermijn niet beginnen lopen. Een slechte betonsamenstelling die enkel te wijten is aan het onvoldoende dammen door een werknemer van de aannemer, kan niet als kwade trouw of opzet in hoofde van de aannemer beschouwd worden.

Stad Sint-Niklaas-Waas t./ N.V. Bouwonderneming Wijmeersch.

Overwegende dat de eis ertoe strekt verweerster zich te horen veroordelen om aan eiseres te betalen de som van 2.305.918 fr., met intresten en kosten, dat alles onder voorbehoud van vermeerdering of vermindering in de loop van het geding;

dat eiseres aldus vergoeding wenst te bekomen voor de door haar geleden schade ingevolge het scheuren van de bodem van het stadszwemdok te Sint-Niklaas op 25 april 1965, waarvoor zij verweerster, als aannemer der ruwbouwwerken, aansprakelijk stelt;

Overwegende dat verweerster niet betwist dat het vastgestelde gebrek van aard is om onder toepassing te vallen van de tienjarige aansprakelijkheid van de aannemer;

dat verweerster echter stelt dat de eis niet ontvankelijk is omdat de aansprakelijkheidstermijn van tien jaar, voorzien door de artikelen 1792 en 2270 van het B.W.B., zou verstreken zijn;

dat aanlegster daarop antwoordt dat de tienjarige aansprakelijkheidstermijn niet kan verstreken zijn, gezien het uitgevoerde werk nooit het voorwerp van een definitieve aanvaarding zou zijn geweest;

Overwegende dat, ter beoordeling, moet worden uitgemakd of de tienjarige aansprakelijkheidstermijn al dan niet is beginnen lopen en eventueel wanneer, — of hij al

dan niet verstreken is en of verweerster wegens de verborgenheid van het gebrek of op grond van kwade trouw niet aansprakelijk blijft, niettegenstaande het verstrijken van die termijn ;

Overwegende dat inzake aannemingsovereenkomsten, het burgerlijk wetboek heeft geopteerd voor een systeem waarbij, behoudens de uitzonderingen voorzien door de wet, de aanvaarding van het werk een einde stelt aan de kontraktuele aansprakelijkheid, ook voor gebreken die ten tijde van de aanvaarding verborgen waren (Bricmont, nr. 115 - *Novelles, Traité de la responsabilité civile*, vol. I, nr. 808 - R.P.D.B. Complément II, V° Devis et Marchés, nr. 182 en volg. - Delvaux, *Traité Jur. des Bâtitseurs*, nr. 395 - De Page, T. IV, nr. 882 - Hrb. Brussel, 14-7-1959, Jur. Comm. Brux. 1959, blz. 359, Bull. Jur. Imm. 1960, blz. 470, zeer gemotiveerd - Brussel, 11° K. 5-10-1965, J.T. p. 675 - Brussel 6° K. 24-1-1961, J.T. 1962, blz. 728 - Pas. II 1962, blz. 125) ;

dat zulks duidelijk blijkt uit de bronnen van het burgerlijk wetboek ;

dat immers in het oude recht van vóór het B.W.B. aanvaard werd dat de aannemer van werk aansprakelijk bleef gedurende drie jaar, later herleid tot één jaar na de aanvaarding (zie Rep. Delloz, 1853, V° Louage d'Ouvrage et d'Industrie, nr. 137 - De Page T. IV, nr. 883 - Hrb. Brussel 14 juli 1959, Bull. Jur. Imm. 1960, blz. 47) ;

dat inzake aannemingsovereenkomst een dergelijke bepaling van aansprakelijkheid na aanvaarding, niet werd opgenomen doch integendeel zeer bewust werd beperkt tot de gebreken die de stevigheid van een gebouw aantasten ;

dat zulks wordt bewezen door de niet tegengesproken verklaring van Beranger, aangelegd in de Conseil d'Etat, die luidt als volgt :

« On peut facilement vérifier si un meuble est conditionné comme il doit l'être.

Ainsi, dès qu'il est reçu, il est juste que l'ouvrier soit déchargé de toute responsabilité, mais il n'en est pas de même d'un édifice ; il peut avoir toutes les apparences de la solidité et cependant être affecté de vices cachés qui le fassent tomber après un certain temps, l'architecte doit donc en répondre pendant un délai suffisant pour qu'il devienne certain que la construction a été solide. »

dat weliswaar een zeer groot deel van de rechtspraak echter aanvaardt dat de kontraktuele aansprakelijkheid ook blijft bestaan niettegenstaande de aanvaarding van het werk voor wat de verborgen gebreken betreft (zie de door Bricmont, sub. nr. 112 geciteerde referenties - Kluyskens, b. IV, 352/3/a - Brussel 10e K. 20-3-1965, Res. Jur. et Imm. 1965, blz. 261 - Luik, 29-10-1962, Res. Jur. et Imm. 1964, blz. 319 - Brussel 10e K. 25-4-1963, Res. Jur. et Imm. 1963, blz. 317 - zie ook *Novelles, Traité de la Responsabilité civile*, vol. I, nr. 819-810) ;

dat zelfs het Hof van Cassatie, zonder met het probleem geconfronteerd te zijn, zonder er op in te gaan en zonder het te beslchten, in deze laatste richting schijnt te wijzen (Cass. 18-5-1961, R.W. 1961-62, kol. 1561) ;

dat, ermee geconfronteerd, het Hof van Cassatie, in zijn arrest van 3 april 1959, het probleem echter onaangeroerd heeft gelaten, door te zeggen dat, waar de veroorzaker van de schade te kwader trouw was, het zonder belang is te weten of de aanvaarding van het werk in principe al dan niet de verborgen gebreken dekt (Cass. 3-4-1959, R.C.J.B. 1960, blz. 207) ;

dat, wanneer men zou aanvaarden dat de aanvaarding de verborgen gebreken niet dekt, men tot de absurde situatie zou komen dat de bouwheer voor de futilie verborgen gebreken gedurende dertig jaar zou kunnen optreden dan wanneer hij zulks slechts gedurende tien jaar zou kunnen voor de ernstige zaken gezien de beper-

king vervat in de art. 1792 en 2270 B.W.B. (*Novelles, Droit Civil*, T. VI, nr. 811, 2° - Bricmont nr. 112, blz. 123 - De Page, T. IV, nr. 883 - Hrb. Brussel 14-7-1959, Jur. Comm. Brux 1959, blz. 359) ;

dat de verklaring van Beranger immers geen twijfel laat dat ook voor de verborgen gebreken die de stabiliteit van het gebouw aantasten, de aansprakelijkheid tot tien jaar is beperkt ;

Overwegende dat uit wat voorafgaat overduidelijk blijkt dat de tienjarige aansprakelijkheid van de aannemer en van de architect een uitzondering is op het gemeen recht inzake de aanneming van werk, ingevoerd ter beveiliging van de gemeenschap en ingevolge de bedenking dat de stabiliteit enkel kan blijken door verloop van tijd (zie De Page T. IV, nr. 892 - Delvaux, Tr. Jur. des Bât., T. II, nr. 619,627 - Bricmont, nr. 75) ;

dat rechtspraak en rechtsleer het er nagenoeg over eens zijn dat de decennale aansprakelijkheid derhalve van openbare orde is en dat ze wel mag worden verzwaaard maar niet mag worden verlicht (zie Bricmont nr. 78,80) ;

dat, waar de tienjarige aansprakelijkheid tevens een uitzondering is op het gemeen recht in zake aanneming, zij, bij twijfel, restriktief moet worden geïnterpreteerd ;

Overwegende dat in het bestek van het B.W.B., de tienjarige aansprakelijkheidstermijn begint te lopen vanaf de aanvaarding van het werk ;

dat er ten tijde van de uitwerking van het B.W.B., echter slechts sprake was van een aanvaarding van het werk en niet van een voorlopige en van een definitieve aanvaarding ;

dat inmiddels het gebruik is ontstaan de oplevering in twee tijden te doen, nl. bij de voltooiing der werken en vervolgens na verloop van een jaar, meestal waarborgperiodes genoemd (het algemeen lastkohier, terzake van toepassing, spreekt van waarborgstermijn), waardoor de vraag is gerezen bij welke aanvaarding of wanneer juist de tienjarige aansprakelijkheidstermijn begint te lopen ;

dat de meningen omtrent het aanvangspunt der tienjarige aansprakelijkheid bij oplevering in twee tijden, zeer uiteenlopend zijn ;

dat het overgrote deel van de rechtsleer en de rechtspraak, de mening verdedigt dat die termijn slechts begint te lopen vanaf de definitieve aanvaarding van het werk (Bricmont, *Responsabilité des Architecte et Entrepreneur*, 1965, nr. 136 - Kluyskens, T. IV, nr. 361 - De Page, T. IV nr. 898 - Gent, 4.5.1927 J.C.F. 1927, blz. 166 - Gent, 7.5.1963, Res. Jur. et Imm. 1964, blz. 329 - R.P.D.B., V° Devis et Marchés, nr. 309) ;

dat volgens anderen de tienjarige aansprakelijkheid begint te lopen vanaf de definitieve aanvaarding of vanaf de inbezitneming (A. Delvaux, Tr. Jur. des Bâtitseurs, T. II, nr. 526 - Hilbert, *Manuel Juridique de l'Architecte*, 1966, nr. 231,293 - Scheidsgerecht Luik, 24.10.1950, Jur. Liège 1950-51, p. 47) ;

dat in de jongste tijd tenslotte, ook de mening wordt verdedigd dat de tienjarige aansprakelijkheid begint te lopen vanaf de voorlopige aanvaarding (R.P.D.B., Complément II, V° Devis et Marchés - Flamme, nr. 640 en volg.) ;

Overwegende dat het derhalve nodig is na te gaan wat er kontraktueel nopens de aanvaardig is bedongen en tevens de werkelijke aard der diverse opleveringen na te gaan ;

Overwegende dat, in strijd met het huidig algemeen lastkohier van de overeenkomsten van de Staat (M.B. 14.10.1964), het algemeen lastkohier van de kosten, bepalingen en voorwaarden voor de aannemingen van werken aan de Staat, goedgekeurd in de vergadering van de Ministerraad van 18 mei 1933, uitgave 1941, waarnaar in de overeenkomst tussen partijen wordt verwezen, niets vermeldt omtrent de begindatum der tienjarige aansprakelijkheid ;

dat in het thans vigerende lastenboek voor werken voor de Staat wordt bepaald dat de tienjarige aansprakelijkheidstermijn begint te lopen vanaf de voorlopige aanvaarding;

Overwegende dat de praktijk van de aanvaarding in twee of meer tijden ongetwijfeld is ingegeven en gegroeid door de bedenking dat, bij eenvoudige aanvaarding na voltooiing van het werk, de bouwheer alle verhaal zou verliezen uit hoofde van gebreken die zich slechts na korte tijd veropenbaren of die slechts door het daadwerkelijk betrekken van het gebouw aan het licht komen en die niet ernstig genoeg zijn om onder toepassing te vallen van de artikelen 1972 en 2270 van het B.W.B. (R.P.D.B., Complément II, nr. 641.642);

dat zulks best blijkt uit het feit dat, zelfs indien er bij de voorlopige oplevering geen enkel gebrek zou zijn vast te stellen, dat definitieve oplevering toch slechts na de in overeenkomst bepaalde periode (in casu 1 jaar) wordt toegestaan (zie art. 22 en 27 van het toepasselijk lastenboek);

dat zelfs wanneer er bij de voltooiing kleine onafgewerktheden of gebreken zichtbaar zijn, een dubbele aanvaarding overbodig is, gezien er dan de mogelijkheid bestaat niet te aanvaarden of te aanvaarden met verbintenis van de aannemer te verhelpen aan de vastgestelde onvolkomenheden;

dat de verplichtingen van de aannemer tijdens de periode tussen de voorlopige en de definitieve aanvaarding, trouwens veel ruimer zijn dan aan de eventueel vastgestelde onafgewerktheden of gebreken te verhelpen; dat, overeenkomstig art. 22 van het toepasselijk algemeen lastenboek, de aannemer aansprakelijk blijft voor alle schade die niet is ontstaan ingevolge toeval, overmacht of gebruik;

dat het opvalt dat, waar na de voorlopige aanvaarding de aannemer niet meer aansprakelijk is voor de schade ontstaan door toeval of overmacht, die voorlopige aanvaarding minstens de overdracht van risico voor gevolg heeft, — gevolg dat in het sisteem van het B.W.B. gekoppeld is aan de enige aanvaarding;

dat het dus niet opgaat, minstens in casu, te beweren, zoals De Page het doet, dat de voorlopige aanvaarding geen aanvaarding is maar enkel het begin der aanvaardingswerkzaamheden zonder enig gevolg op de rechten van de bouwheer (De Page, T. IV, nr. 885A); deze laatste opvatting wordt, in het algemeen, trouwens door verschillende auteurs bestreden (zie Bricmont, nr. 68/a, blz. 71);

dat men evenmin kan weerhouden dat de voorlopige aanvaarding een aanvaarding zou zijn onder ontbindende of opschortende voorwaarde (zie hieromtrent: Delvaux, Op. Cit., nr. 396 — Bricmont, nr. 68/a), gezien, in casu, het later gebrek aan definitieve aanvaarding niets verandert aan de risico-overdracht die niet wordt uitgesteld maar plaats gehad heeft bij de voorlopige aanvaarding;

dat de voorlopige aanvaarding integendeel moet worden aanzien als de oplevering en de aanvaarding der werken, waarbij de aannemer zich verbindt te verhelpen aan de vastgestelde onvolkomenheden, of mistens als een gedeeltelijke oplevering waarin niet begrepen zijn de vastgestelde onvolkomenheden, doch waarbij lastens de aannemer de verplichting blijft bestaan de bouwheer te vrijwaren tegen alle verborgen gebreken gedurende een termijn van 1 jaar;

Overwegende dat, waar de voorlopige aanvaarding een werkelijke oplevering is van het werk voor alles wat er niet werd uitgesloten, en tevens het beginpunt van een periode van volledige waarborg, de tienjarige aansprakelijkheid begint te lopen vanaf de dag der voorlopige aanvaarding;

dat daardoor geen afbreuk wordt gedaan aan het prin-

cipe van de openbare orde dat, met het oog op de stevigheid van het gebouw, de aannemer tien jaar aansprakelijk blijft, gezien op technisch vlak de proefperiode begint vanaf de voltooiing, die de voorlopige aanvaarding voorafgaat;

dat, voor het nazicht door de bouwheer, de periode van tien jaar minstens een aanvang neemt bij het nazicht met het oog op de voorlopige aanvaarding, zijnde eens temeer vóór de voorlopige aanvaarding;

dat de waarborgperiode tussen de voorlopige en definitieve aanvaarding kan worden geïnterpreteerd als een periode van versterkte waarborg binnen de tienjarige proefperiode;

dat gezien het uitzonderingskarakter der tienjarige aansprakelijkheid, met de daaruit voortvloeiende restriktieve interpretatie, en gezien art. 1162 B.W.B., men derhalve mag aanvaarden dat de proefperiode tussen de voorlopige en de definitieve aanvaarding deel uitmaakt van de door de Wet opgelegde tienjarige aansprakelijkheidstermijn (R.P.D.B., Complément II, Ve Devis et Marché, nr. 641, 642, 643);

Overwegende dat de tienjarige aansprakelijkheidstermijn derhalve is beginnen te lopen op de datum der voorlopige aanvaarding, nl. op 1 september 1954;

dat, waar de scheuring der badkuip zich slechts heeft voorgedaan op 25 april 1965, de tienjarige aansprakelijkheidstermijn verstreken was;

Overwegende dat ten overvloede van recht moet worden aangegeven dat op 10.2.1956 de eindafrekening tussen partijen werd opgesteld, later door betaling gevolgd;

dat bij die eindafrekening enkel voorbehoud werd gemaakt voor de dakdichting waarvoor konventioneel een waarborgperiode van tien jaar was bedongen;

dat, bij gebrek aan een proces-verbaal van definitieve oplevering één jaar na de voorlopige oplevering, die afrekening als definitieve aanvaarding moet worden beschouwd;

dat het niet voldoende is dat het feit dat tot tienjarige aansprakelijkheid aanleiding geeft zich binnen tien jaar heeft voorgedaan, doch dat ook de eis binnen diezelfde periode moet worden ingesteld (Bricmont, nrs. 121-132-133 — R.P.D.B. Complément II, Ve Devis et Marchés);

dat een eis in kortgeding, strekkende tot aanstelling van een deskundige, de termijn niet onderbreekt of stuit (Bricmont, nr. 134 — R.P.D.B. Complément II, Ve Devis et Marchés, nr. 645);

dat door de eis in kortgeding immers geen vergoeding wordt gevraagd doch enkel nazicht;

dat de eerste dagvaarding ten gronde, waarbij verweerster werd gedagvaard om te verschijnen voor de Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, slechts dateert van maart 1967, hetzij meer dan tien jaar na de afrekening;

Overwegende dat tenslotte moet worden nagegaan of verweerster niet kan aansprakelijk zijn wegens bedrog (zie Cass. 3.4.1959, R.C.J.B. 1960, blz. 207);

dat door het bedrog de overeenkomst van oplevering en aanvaarding vernietigbaar zou zijn, zodat, bij nietigverklaring der oplevering en der aanvaarding, ook de tienjarige aansprakelijkheidstermijn niet zou zijn beginnen te lopen (Bricmont, nr. 135);

dat de deskundige, ir. P. Moenaert, aangesteld bij bevelschrift in kortgeding van de heer Voorzitter der Rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde dd. 13 mei 1965, in zijn verslag schrijft dat de scheuring het gevolg is van het feit dat de steunkolommen zijn doorgezakt; dat deze doorzakking het gevolg is van het roesten en zwellen der wapening in die kolommen door vochtdoordringing; dat die vochtdoordringing het gevolg is van een onvoldoend dammen van de betonspecie bij het gieten der kolommen, waardoor de samenstelling niet homogeen was en op sommige plaatsen daardoor zeer poreus was (zie blz. 59-60 van het rapport);

dat de door verweerster aangestelde tegenexperten niet betwisten dat die niet homogene samenstelling bij gebrek aan voldoende dammen een feit is en zulks als een fout erkennen en toegeven dat zonder die fout de doorzakking zich wellicht nooit of slechts na tientallen jaren zou hebben voorgedaan (tegenexpertise, nrs. 2.2.3, 3.1);

dat niet wordt betwist dat de schade niet het gevolg is van bedrog of kwaad opzet door het gebruik van onvoldoende bewapening of van beton met onvoldoende samenstelling;

dat de slechte betonsamenstelling enkel te wijten is aan het onvoldoende dammen door een van de werknemers van verweerster;

dat men zulks niet kan aanzien als kwade trouw of opzet in hoofde van verweerster; dat moest men zulks toch doen, iedere constructiefout zou moeten worden aanzien als bedrog, zodat de artikelen 1792 en 1270 van het B.W.B. in feite zonder uitwerking zouden blijken;

dat men zou kunnen voorhouden dat verweerster bij het gieten der steunkolommen een speciale aandacht had moeten hebben voor het dammen wegens het konstruktief belang van die kolommen;

dat zulks achteraf gemakkelijk te beweren is, doch dat dient aangestipt dat tot vóór de doorzakking niemand, zelfs niet de architecten en ingenieurs aanwezig bij de voorlopige aanvaarding, het nuttig of nodig hebben geacht de bekisting die rond de kolommen was gebleven, voor nazicht te doen wegnemen;

overwegende dat, wanneer men staat tegenover een schadegeval als dit, men uit redenen van billijkheid de neiging heeft de aannemer toch aansprakelijk te verklaren, zelfs indien de tien jaar verstreken zijn;

dat een gebouw immers langer moet meegaan dan tien jaar;

dat die overwegingen echter niet mogen worden in acht genomen, rekening houdende met de wil van de wetgever, — wil die moet worden toegepast;

dat de wetgever zelfs niet eens op het punt staat deze materie te wijzigen en dat het door de Rechtbank aanvaarde principe door de uitvoerende macht is ingeschreven in het thans vigerende lastenkohier voor werken voor de Staat;

*Om deze redenen,
de Rechtbank,*

gelet op artikels 2 en 30 tot 42 van de wet van 15 juni 1935 die nagelêefd werden,

Verklaart de vordering niet ontvankelijk en minstens ongegrond en wijst ze als dusdanig van de hand;

Verwijst eiseres in de kosten van het geding.

ARBEIDSGERECHT VAN BEROEP TE GENT

Kamer voor bedienden. — 20 februari 1967.

Voorzitter: M. Duchêne.

Advocaten: Mrs. F. Baert en Parmentier.

Exploot. — Betekening van een vonnis. — Handtekening van de deurwaarder onder de copie van het vonnis.

Geen enkele wetsbepaling vereist dat, wanneer de bevestiging van de eensluidendheid van de copie van het vonnis uit het exploot van betekening zelf voortspruit, de deurwaarder de copie van het vonnis nog ondertekent. De getrouwe overeenstemming van de copie van het vonnis met het oorspronkelijk stuk kan ook blijken uit het feit dat op de copie van het vonnis het visum van de deurwaarder voorkomt of ook nog uit het feit dat de bladen van de copie van het vonnis

en het exploot van betekening gequoteerd en geparafeerd zijn door de deurwaarder.

P.V.B.A. Sigma t./ Haupts.

Gezien de stukken, onder meer het vonnis tussen partijen op tegenspraak gewezen door de Werkrechtssraad te Gent, kamer voor bedienden, de dato 21 juni 1966;

Aangezien dit vonnis aan appellante werd betekend bij exploot dd. 30 juni 1966 van gerechtsdeurwaarder Albert Philips te Dénze;

Dat appellante tegen dit vonnis hoger beroep heeft ingesteld bij exploot dd. 20 augustus 1966 van gerechtsdeurwaarder Alfred Libbrecht te Antwerpen;

Dat het hoger beroep dus niet werd ingesteld binnen de termijn van vijftien dagen vastgesteld bij artikel 85 van de wet van 9 juli 1926 op de werkrechtssraden, gewijzigd bij de wet van 12 juli 1960;

Aangezien appellante betoogt dat het door haar ingestelde beroep ontvankelijk is, daar de betekening dd. 30 juli 1911 van het vonnis nietig is en derhalve de termijn van beroep niet heeft doen ingaan;

Dat geïntimeerde daarentegen besluit tot het niet ontvankelijk verklaren van het hoger beroep, aanvoerend dat de betekening van het vonnis rechtsgeldig is;

Aangezien, ter staving van haar bewering dat de betekening dd. 30 juli 1966 nietig is, appellante zich beroept op het feit dat de gerechtsdeurwaarder Philips die het vonnis heeft betekend de formule « voor gelijkvormig afschrift » op de haar overhandigde fotokopij van het vonnis niet heeft ondertekend en bijgevolg haar geen regelmatige betekening van het bestreden vonnis heeft gedaan;

Aangezien deze stelling van appellante niet aannemelijk is;

Dat de door haar voorgedragen bewering van nietigheid van de betekening dd. 30 juli 1966 moet worden verworpen;

Aangezien luidens artikel 1030 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtspleging, dat op de vormgebreken toepasselijk is, geen exploot nietig kan worden verklaard, ingeval de nietigheid ervan niet uitdrukkelijk door de wet wordt uitgesproken;

Dat artikel 173 van hetzelfde wetboek, hoewel het niet geacht wordt van toepassing te zijn op betekeningen, bepaalt dat elke nietigheid irrelevant is indien zij de belangen der tegenpartij niet schaadt;

Aangezien het exploot van betekening dd. 30 juli 1966, hetwelk tevens het voorafgaand bevel inhoudt, vermeldt dat de instrumenterende gerechtsdeurwaarder heeft « betekend en kopij gelaten aan de P.V.B. Sigma van de uitspraak » in uitvoerbare vorm afgeleverd van een vonnis op tegenspraak uitgesproken ten laste van de betekende partij;

Dat dit exploot, waarbij wordt bevestigd dat het wel de kopij van het vonnis is welke betekend en overhandigd werd, voldoet aan de vereisten van formele aard en derhalve geldig is;

Dat aan dit exploot voorafgaat de fotokopij van het beroepen vonnis welke vijf kladen telt, terwijl het exploot zelf het zesde blad uitmaakt;

Dat, wanneer een gerechtsdeurwaarder overgaat tot de betekening van een akte welke hij niet heeft opgesteld (een vonnis bijvoorbeeld) deze betekening enkel dient in te houden de identificatie van de betekende akte;

Dat het gebruikelijk is dat de gerechtsdeurwaarder, die een vonnis betekent onder de overhandigde kopij van het vonnis de schriftelijke verklaring « voor gelijkkluidend afschrift », voorzien van zijn handtekening plaatst;

Dat echter geen enkele wetsbepaling vereist dat benevens de bevestiging van eensluidendheid spruitende uit het exploot van betekening zelf, de gerechtsdeurwaarder

de kopie van het betekende vonnis nog ondertekent;

Dat de handtekening van de gerechtsdeurwaarder op de kopie van het betekende vonnis geen substantieel vereiste is van het exploit van betekening;

Dat de getrouwe overeenstemming van de kopie van het vonnis met het oorspronkelijk stuk ook kan blijken uit het feit dat op de kopie van het vonnis het visum of cachet van de instrumenterende gerechtsdeurwaarder voorkomt of ook nog uit het feit dat de bladen van de kopie van het vonnis en het exploit van betekening gequoteerd en gaparafeerd zijn door de gerechtsdeurwaarder;

Aangezien in het onderwerpelijk geval de bladen van de kopie van het vonnis en het exploit van een volgnummer voorzien zijn en gaparafeerd zijn door de instrumenterende gerechtsdeurwaarder;

Aangezien in deze voorwaarden appellante vruchteloos volhoudt dat er geen enkele garantie is van de conformiteit van het betekende afschrift met het oorspronkelijk stuk;

Dat deze garantie hier wel aanwezig is, des te meer daar de betekende kopie van het vonnis een fotografisch vervaardigde kopie is;

Aangezien het hoger beroep van appellante, dat werd ingesteld meer dan vijftien dagen na de betekening van het vonnis, dus niet ontvankelijk is;

Om deze redenen,

Het Arbeidsgerechtshof te Gent, Kamer voor Bedienden, rechtdoende op tegenspraak;

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935 op het gebruik der talen in gerechtszaken;

Alle strijdige besluiten verwerpende;

Verklaart het beroep niet ontvankelijk;

Veroordeelt appellante tot de kosten van beroep.

EUROPEES RECHT

Rechterlijke bevoegdheid en tenuitvoerlegging van rechterlijke beslissingen in de Gemeenschappelijke Markt.

De Commissie van de Europese Gemeenschappen heeft zich uitgesproken ten gunste van een spoedige onderteekening van een verdrag betreffende de rechterlijke bevoegdheid, en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke en handelszaken in de Europese Economische Gemeenschap. Het ontwerp voor een dergelijk verdrag is na langdurig overleg door regeringsdeskundigen en de Commissie opgesteld en wacht thans nog op onderteekening door de respectieve regeringen.

De totstandkoming is een uitvloeisel van een bijzonder voorschrift van het EEG-Verdrag. Volgens dit voorschrift dienen binnen de Gemeenschappelijke Markt de formaliteiten te worden vereenvoudigd waaraan de erkenning en tenuitvoerlegging van beslissingen van de rechter van een lid-staat in de andere lid-staten zijn onderworpen. Hieraan bestaat een dringende behoefte, gezien de aanzienlijke uitbreiding van het goederenverkeer binnen de Economische Gemeenschap. Het aandeel van de intracommunautaire handel in het totale handelsvolume van de lid-staten, dat in 1958 — het eerste jaar van het bestaan van de Gemeenschap — slechts 29 % bedroeg, is in 1967 gestegen tot 43 % en zal door de verwezenlijking van de douane-unie op 1 juli 1968 nog verder toenemen. De steeds verdergaande economische vervlechting leidt ook tot een sterke uitbreiding der rechtsbetrekkingen tussen de bij het economisch verkeer in de Gemeenschappelijke Markt be-

trokken subjecten. Dit vereist speciale regelingen voor de onderlinge verhouding tussen de nationale rechterlijke instanties, die moeten oordelen over geschillen van vermogensrechtelijke aard.

Voor deze gevallen regelt het verdrag de bevoegdheid van de rechterlijke instanties in internationaal verband. In beginsel kunnen alle natuurlijke en rechtspersonen ongeacht hun nationaliteit slechts worden gedagvaard voor de rechter van de verdragsluitende staat, waar zij woonplaats hebben, resp. gevestigd zijn. Een dagvaarding voor een rechter van een andere verdragsluitende staat is slechts ontvankelijk, voor zover het verdrag zulks uitdrukkelijk toestaat.

Dit gebeurt door aanwijzing van facultatief of bij uitsluiting bevoegde fora, waarbij de voorwaarden worden bepaald waaronder de rechter van een andere verdragsluitende staat dan die van de woonplaats van de gedaagde kan of moet worden geadieerd. Voor het bedrijfsleven is het van groot belang dat partijen, voor zover er geen uitsluitend bevoegde fora zijn aangewezen, vrijelijk kunnen overeenkomen welke rechter bevoegd zal zijn. Hiervoor is evenwel overeenstemming noodzakelijk; het is niet voldoende dat een der partijen papieren of bescheiden, bijvoorbeeld rekeningen, gebruikt welke zijn voorzien van een clause waarbij een bepaald forum wordt aangewezen waarmede de andere partij niet heeft ingestemd.

Het belang van het verdrag is vooral hierin gelegen dat daardoor de tenuitvoerlegging van beslissingen van de rechter van een verdragsluitende staat in een andere verdragsluitende staat volgens een vereenvoudigde en versnelde procedure mogelijk wordt. Een verbetering is ook dat het aantal gronden waarop de tenuitvoerlegging mag worden geweigerd in vergelijking met tot dusverre gesloten bilaterale verdragen aanzienlijk is verminderd. Met name is controle van de bevoegdheid van de rechter wiens beslissing moet worden geëxecuteerd in beginsel verboden.

De Commissie stemt op alle punten in met het ontwerp-verdrag. De Commissie acht het evenwel van essentieel belang dat het verdrag op een belangrijk punt nog wordt aangevuld. Het lijkt absoluut noodzakelijk het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen de bevoegdheid te verlenen een voor de nationale rechter bindende interpretatie van het verdrag te geven. Alleen op deze wijze kan worden voorkomen dat onderling afwijkende interpretaties ontstaan, waardoor de rechtseenheid die met het verdrag wordt beoogd, weer teloor zou gaan.

Deelname van leden van de Commissie aan nationale verkiezingscampagnes.

Schriftelijke vraag nr. 124/68 van de Heer Berkhout

Naar verluidt heeft opnieuw een lid van de Commissie zich kandidaat gesteld voor verkiezing tot lid van de volksvertegenwoordiging van een der lid-staten.

Zulks geeft vragensteller aanleiding tot het stellen van de navolgende vragen:

1. Is bedoeld lid gedurende zijn verkiezingscampagne op non-actief gesteld als lid der Commissie of slechts de facto afwezig, dan wel tegelijkertijd werkzaam als lid der Commissie en als kandidaat voor het lidmaatschap zijner nationale Assemblée?

2. Indien men de bepalingen leest van het Verdrag van Rome die van toepassing zijn op de werkzaamheden van de leden der Commissie, met name betreffende:

- a) de waarborgen voor volkomen onafhankelijkheid,
 - b) het primaat van het algemeen belang der Gemeenschappen,
 - c) het verbod van het verrichten van andere beroeps-werkzaamheden,
- moet de Commissie dan niet erkennen, dat zo al niet

naar de letter, dan toch naar de geest van deze bepalingen, het niet verenigbaar is te achten met het lidmaatschap der Commissie om tijdens de duur daarvan actief deel te nemen aan de nationale politiek van een der lid-staten door zich kandidaat te stellen als lid van de legislatieve macht van een der lid-staten en daartoe een nationale verkiezingscampagne te voeren?

3. Indien de Commissie van oordeel zou zijn dat een en ander niet in strijd is met de letter van de op haar werkzaamheden toepasselijke bepalingen zou de Commissie er dan niet voor kunnen gevoelen om, gezien de aard en de strekking van deze bepalingen als voor haar geldende regel van gewoonterecht de gedragsregel in te voeren, dat de leden der Commissie gedurende hun Europees mandaat geen nationale electorale activiteiten ontplooiën?

4. Moet de Commissie niet erkennen dat wanneer haar leden deelnemen aan nationale verkiezingscampagnes en de voortzetting van hun Europees mandaat afhankelijk wordt gesteld van het al dan niet verkrijgen van een zetel in een nationale volksvertegenwoordiging de indruk kan worden gevestigd dat zij aan hun Europees mandaat een betekenis toekennen welke inferieur is aan die van een nationaal legislatief mandaat, zulks ten detrimente van het aanzien hunner Europese functie?

PP/500/68—N

Antwoord op schriftelijke vraag nr. 124/68 van de heer Berkhouder

1. Overeenkomstig de praktijk in vroegere gevallen heeft het lid van de Commissie, dat zich onlangs in een van de lidstaten kandidaat heeft gesteld bij de verkiezingen voor de wetgevende vergadering, zich tijdens de duur van zijn verkiezingscampagne onthouden van deelneming aan de werkzaamheden en zittingen van de Commissie.

2, 3, 4. In artikel 10, lid 2 van het Verdrag van 8 april 1965, waarin de plichten en verplichtingen van de leden van de Commissie worden omschreven, wordt niet verboden zich kandidaat te stellen voor een bij verkiezing te verwerven politieke functie op nationaal niveau: In de eerste plaats kan een dergelijke kandidaatstelling niet beschouwd worden als een vorm van beroepswerkzaamheden en vervolgens doet de benoeming tot lid van de Commissie op generlei wijze afbreuk aan de staatsburgerlijke rechten, met name niet aan het passief kiesrecht als een van de voornaamste daarvan.

BOEKBESPREKING

Daniël De Clercq, Intercommunale maatschappij. — Algemene Practische Rechtsverzameling. Larcier, Brussel 1968 - 279 blz.

De Intercommunale Verenigingen, die in de laatste jaren werden aangewend voor zulke uiterst belangrijke ondernemingen, hebben wel het voorwerp uitgemaakt van ontelbare artikelen in allerlei tijdschriften, doch, syntetische werken waarin heel het regime van de Intercommunale Maatschappij systematisch onderzocht wordt, zijn er weinige. Slechts in 1966 verscheen het uitvoerig werk van Hautphenne «De verenigingen van gemeenten in België», dat in beide landstalen werd uitgegeven. Thans is in de Algemene Practische Rechtsverzameling een volledig en voortreffelijk werk verschenen van de hand van Mr. Daniel De Clercq, advocaat te Brugge, en assistent aan de Universiteit te Leuven.

Het draagt de titel «Intercommunale Maatschappij» en

het geeft ons een uitvoerige studie waardoor het onderwerp werkelijk wordt uitgeput.

Na een uitgebreide bibliographie van de zeer vele afzonderlijke studiën die reeds in de juridische tijdschriften gepubliceerd werden, begint de auteur zijn uiteenzetting met een historisch overzicht van het probleem.

Vóór 1921 zweeg de grondwet over de verenigingen van gemeenten en, al bestond er dan voor de gemeenten geen verbod zich vrij te verenigen, hield de overheid er toch aangaande dit probleem een negatieve houding op na. De pogingen die aangewend werden om tot samenwerking tussen gemeenten te komen, werden gedwarsboemd.

De bezettingsperiode van 1914-18 bevorderde de drang tot intercommunalisatie, waarvan de noodzakelijkheid zich vooral deed gevoelen op het gebied der bevoorrading der gemeenten. Door de grondwetwijziging van 1921 werden alle bezwaren opgegeven en de nieuwe tekst van de grondwet voorzag de noodzakelijkheid van een organieke wet waarin de modaliteiten van de samenwerking tussen provinciën en gemeenten zouden worden uitgestippeld. Zo kwam de kaderwet van 1 maart 1922 tot stand, die tot op heden de basis is gebleven van de intercommunale samenwerking.

Talrijke vormen van contacten tussen, en samenwerking van gemeenten zijn mogelijk ook buiten de wet van 1922 en de auteur geeft er talrijke voorbeelden van, doch zijn werk is beperkt tot de studie van de intercommunale maatschappijen opgericht krachtens de kaderwet van 1922 en de bijzondere wetten op het stuk.

Vóór 1922 bestonden er reeds meerdere wetten die de samenwerking van gemeenten voorzagen zoals de wet van 1895 betreffende het kanaal en de maritieme instellingen van Brussel, de wet van 1897 op intercommunale ziekenhuizen, deze van 1899 op de buurtspoorwegen en verder latere wetten op de waterbedeling, de goedkope woningen, het Fonds van de meestbegaafden enz. Deze wetten zijn door de wet van 1922 niet opgeheven doch zijn verder blijven gelden. Schrijver waarschuwt er voor dat men niet, bij vergissing, sommige organismen als intercommunale maatschappijen mag kenmerken, zoals b.v. het Gemeentekrediet van België en nog enkele anderen, die geen intercommunalen zijn. Ook na de kaderwet van 1922 werden nog meerdere bijzondere wetten gestemd tot oprichting van intercommunale maatschappijen met een bij de oprichtingswet aangegeven doel, voornamelijk op het gebied van de openbare onderstand, de electriciteitsbedrijven, de kleine landeigendommen, de economische expansie, de ruimtelijke ordening en de stedenbouw.

In de tweede titel van zijn boek, die het grootste gedeelte van het werk in beslag neemt, bestudeert Mr. De Clercq het stelsel der intercommunale maatschappijen, zoals het in leven geroepen werd door de kaderwet van 1922.

Hij onderstreept hierbij dat de vereniging van gemeenten steeds op vrije aaneensluiting is gebaseerd en dat in geen geval dwang kan uitgeoefend worden. De vrijheid wordt enkel beperkt door de gebiedende bepalingen van de kaderwet. Deze bepalingen worden dan grondig door de auteur nagegaan en toegelicht door alle mogelijke doctrinale publicaties die in de tijdschriften over de wet verschenen zijn, door de koninklijke besluiten en ministeriële omzendbrieven, door de jurisprudentie van de Raad van State en niet het minst door de verwerkelijkingen in de praktijk. De bedoeling die steeds nagestreefd wordt bestaat er in de activiteit van de gemeenten, door gemeenschappelijke ondernemingen te rationaliseren, te concentreren en te coördineren.

Al de juridische vraagstukken die verband houden met de oprichting en de werking van de intercommunale maatschappij worden dan achtereenvolgens door schrijver onderzocht, nl. de wijze van oprichting, de rechtspersoon-

lijkheid, het lidmaatschap, het voorwerp met bedenkingen over het begrip «gemeentelijk belang», de machtiging tot oprichting, de statuten en hun goedkeuring, de procedure voor de latere aansluiting bij de intercommunale. Na deze hoofdstukken die betrekking hebben op het ontstaan en de vorming van de intercommunale, wordt haar werking besproken, de algemene vergadering, de Raad van Beheer en de Commissarissen, de balans en de winst- en verliesrekening en de formaliteiten die vereist zijn voor de mededeling en de goedkeuring van de rekeningen.

Welke sancties zijn voorzien in geval van tekortkomingen vanwege de maatschappij aan de haar opgelegde verplichtingen? Het zijn de schorsing van de retributietarieven en uiteindelijk de ontbinding.

Na deze uitvoerige uiteenzettingen worden de prerogatieven behandeld waarvan de intercommunale maatschappij geniet: de bevoegdheid tot onteigening die haar is toegekend, de mogelijkheid tot het ontvangen van subsidies en legaten en uiteindelijk de fiscale voordelen, die echter in de laatste tijd door allerlei wetten en beslissingen zeer beperkt zijn geworden.

In verband met de werking van de intercommunale wordt bijzonder aandacht gewijd aan enkele speciale problemen zoals de leningen die de maatschappij kan aangaan, de beleggingen waartoe ze gehouden is en de verhouding met haar leden.

In verband met de uitvoering van haar beslissingen wordt de aandacht gevestigd op de aanbestedingsmethoden. Na een overzicht van de regelen betreffende het taalgebruik hebben afzonderlijke hoofdstukken betrekking op de uittreding, de uitsluiting, de verlening en uiteindelijk de ontbinding van de intercommunale.

De besprekingen van het administratief toezicht brengt een studie mede van het koninklijk besluit van 24 februari 1959 betreffende de aanstelling van een regeringscommissaris.

Het rechtstatuut van de intercommunale en de regeling van de geschillen werpen zeer delikate problemen op, daar de handelingen van deze vorm van maatschappij zo dikwijls zweven tussen het burgerlijk recht en het handelsrecht. Door het arrest van het Hof van Cassatie van 21 april 1966 werden definitief de intercommunale maatschappijen, die opgericht zijn overeenkomstig de kaderwet van 1 maart 1922, geplaatst in de sfeer van het publiek- en administratief recht; zij dienen dan ook aangezien te worden als openbare diensten, als personen van publiek recht en als administratieve overheden, tenzij een bijzondere wet hiervan afwijkt. Dit geeft aan de Raad van State een brede bevoegdheid om kennis te nemen van de beroepen tot nietigverklaring van de handelingen en reglementen uitgaande van de intercommunale maatschappijen. Op te merken valt echter dat de Raad van State niet bevoegd is om adviezen te verlenen nopens buitengewone schade, omdat de wet van 1946 tot oprichting van de Raad limitatief de overheden vermeldt die hierbij in aanmerking komen.

Een afzonderlijk hoofdstuk handelt over het personeel van de intercommunalen, dat, in tegenstelling met dit van de gemeenten, niet geniet van de vastheid van betrekking, al is desaanstaande verschil van mening aan de dag gekomen.

Mr. De Clerck bestudeert dan de verschillende Intercommunale Maatschappijen die opgericht zijn krachtens bijzondere wetten, zowel vóór als na 1922, waartussen wij vermelden deze voor de Linker-Scheldeover, de Intercommunale Vereniging van de Autoweg E3, verder een zeer uitgebreide reeks intercommunalen betreffende het vervoer, de waterdistributie, de electriciteitsvoorziening, de economische expansie, de ruimtelijke ordening en dan verder een hele reeks verenigingen met sociaal-medisch

karakter, deze van de gemeentelijke Commissies van Openbare Onderstand voor het oprichten van intercommunale ziekenhuizen of verplegingsinrichtingen, en eindelijk de goedkope woningen, de kleine landeigendom, de lijkverbranding en de kulturele intercommunaal voor de oprichting van bibliotheken, het fonds van de meest begraafden enz.

De laatste titel van het boek is gewijd aan de intercommunale overeenkomsten nl. deze voor de leveringen en diensten van gemeentelijk belang.

Het boek van Mr. Daniël De Clerck is gekenmerkt door een zeer grote volledigheid. Geen enkel detailpunt in verband met de wetgeving en de praktijk van de intercommunale maatschappijen wordt in het duister gelaten en alle problemen worden toegelicht door middel van een bijzondere overvloedige documentatie. Waar de intercommunale maatschappijen verband houden met alle mogelijke terreinen van het administratief recht doet het boek ons een wandeling maken doorheen het uitgestrekte domein dat door deze rechtstak wordt bestreken en telkens treft ons de zekerheid met dewelke de auteur ons op zoveel verschillende gebieden bij de hand leidt.

Het werk van de heer De Clerck zal de blijvende gids zijn voor alles wat betrekking heeft op de internationale maatschappijen en het vormt een waardevolle aanwinst voor de Algemene Practische Rechtverzameling en voor de wetenschap van het administratief recht in ons land.

René Victor.

MEDEDELINGEN

Belgische Nationale Vereniging voor de Bescherming van de INDUSTRIËLE EIGENDOM

Prijs van de industriële eigendom.

Wij ontvingen onderstaande mededeling:

Mijnheer,

Wij hebben het genoegen U op het bestaan te wijzen van een Prijs van de Industriële Eigendom die door onze vereniging wordt uitgelooft en waarvan het reglement hierbij aangehecht is.

De eerste toekenning ervan is voorzien voor februari 1970 en hij zal 50.000 frank bedragen. De kandidaten worden ertoe aangezocht hun werk vóór 15 september 1969 aan onze secretaris-generaal ter hand te stellen.

Het zou ons ten zeerste verheugen mocht U in dit initiatief belang stellen en uw omgeving ervan op de hoogte brengen. Andere exemplaren van deze kennisgeving en van het reglement worden graag, op eenvoudig verzoek, ter beschikking gesteld.

Met bijzondere achting.
De Secretaris-generaal,
Florent Gaspar.

Alex Braun
De Voorzitter,

Reglement (1)

Artikel 1. - Ten einde het vorsingswerk aan te moedigen, looft de Belgische Nationale Vereniging voor de Bescherming van de Industriële Eigendom (B.N.V.B.I.E.) een «Prijs van de industriële eigendom» uit.

De prijs bestaat in een som geld en zal een juridische of technische studie bekronen die hoofdzakelijk kwesties in verband met de industriële eigendom behandelt, als daar zijn: uitvindingsoctrooien, know-how, fabrieks- of

handelsmerken, industriële tekeningen of modellen, handelsnaam, aanduidingen van herkomst, benamingen die de oorsprong aangeven, plantaardige verwervingen, enz. Uitgesloten zijn evenwel de vraagstukken die voornamelijk tot het gebied van de oneerlijke mededinging behoren.

Artikel 2. - Alleen werken die hetzij specifiek Belgische kwesties, hetzij internationale vraagstukken of kwesties van vergelijkend recht behandelen die voor België belang opleveren, zullen in aanmerking genomen worden.

Wat de vorm betreft, mogen het oorspronkelijke, nog niet gepubliceerde studies of verhandelingen zijn; ook boekwerken of monografieën, voor zover ze niet meer dan drie jaar vóór de toekenning van de prijs uitgegeven werden.

Artikel 3. - De auteurs moeten van Belgische nationaliteit of in België gevestigd zijn en niet ouder dan veertig jaar op de datum van toekenning van de prijs.

Artikel 4. - De Raad van beheer van de B.N.V.B.I.E. treedt als Jury voor de prijs op. Hij laat zich bijstaan door een Commissie van beoordeling waarvan hij de leden, voor het merendeel beheerders van de B.N.V.B.I.E., aanwijst. Die Commissie wordt samengesteld uiterlijk op 1 oktober van het jaar vóór dat waarin de prijs wordt toegekend.

Artikel 5. - De prijs wordt, in beginsel, om de twee jaar uitgereikt, tijdens de gewone algemene vergadering van de B.N.V.B.I.E. die statutair op de laatste donderdag van februari plaatsheeft.

Hij wordt evenwel slechts uitgelooft voor zover de Raad van beheer van de B.N.V.B.I.E. daartoe heeft besloten en zijn beslissing heeft bekendgemaakt op de twee jaar vóór de datum van toekenning gehouden algemene vergadering. Alsdan wordt ook het bedrag van de prijs bepaald en medegedeeld (2). De Raad van beheer zorgt bovendien voor de verspreiding van die mededeling en herhaalt ze het volgende jaar.

Artikel 6. - De prijs is ondeelbaar. Er wordt slechts één werk bekroond, dat echter in samenwerking door twee of meer auteurs mag geschreven zijn.

Artikel 7. - Hoewel de prijs uitgelooft is, kan de Jury oppermachtig beslissen hem niet toe te kennen, zonder dat zij de redenen van haar beslissing hoeft bekend te maken.

In dat geval wordt de toekenning van rechtswege voor twee jaar uitgesteld, na verloop waarvan niet noodzakelijk twee prijzen moeten worden uitgelooft.

Artikel 8. - Op elk ingezonden werk moet, benevens de naam van de auteurs, desgevallend van de verschillende medewerkers, voor ieder van hen vermeld zijn dat zij de hierboven bepaalde toelatingsvoorwaarden vervullen.

De werken moeten, uiterlijk op 15 september van het jaar vóór dat waarin de prijs zal worden toegekend, aan de Secretaris-generaal van de B.N.V.B.I.E. overhandigd zijn.

Zij worden ingeleverd in zeven exemplaren, in de vorm van een getypte of gedrukte verhandeling.

Zij mogen in het Frans of in het Nederlands gesteld zijn.

De Beoordelingscommissie en/of de Raad van beheer kunnen de kandidaten of sommigen onder hen verzoeken hun werk mondeling voor te stellen of op alle erop betrekking hebbende vragen te antwoorden, hetzij voor genoemde Raad of Commissie, hetzij op een algemene vergadering van de B.N.V.B.I.E.

Artikel 9. - Het is de zorg van de B.N.V.B.I.E. dat het bekroonde werk, voor zover dat nog niet gebeurde, uitgegeven wordt.

Daartoe zal de Raad van beheer, indien hij de publicatie wenselijk acht, alle maatregelen overwegen die in zijn macht liggen.

Ingeval de laureaat zijn werk niet laat verschijnen, behoudt de Raad van beheer van de B.N.V.B.I.E. zich het recht voor zelf de publicatie ervan te bewerkstelligen, zonder dat de laureaat zijn auteursrecht daartegen kan inroepen.

De Raad van beheer bepaalt de retributie die hem alsdan eventueel zal toegekend worden.

Artikel 10. - De Raad van beheer van de B.N.V.B.I.E. is ertoe gerechtigd oppermachtig en zonder verhaal om 't even welke beslissing te treffen met betrekking tot de toepassing van onderhavig reglement.

(1) De tekst van dit reglement werd door de algemene vergaderingen van de B.N.V.B.I.E. van 29 februari en 25 juni 1968 vastgesteld.

(2) Op de algemene vergadering van de B.N.V.B.I.E. van 29 februari 1968 werd medegedeeld dat de prijs voor het eerst in februari 1970 zal toegekend worden en 50.000 frank zal bedragen.

TIJDSCHRIFTEN

Tijdschrift voor Gemeenterecht: jg. 1968 - nr. 11:

Stedebouw. — Belastingen. — Bevolkingsregisters. — Bezoldigingen. — Boekbespreking. — Militie. — Onbevaarbare waterlopen.

De Gemeente: jg. 1968 - nr. 11:

Wastiels F., Over verkavelingen, prijzen van bouwgronden en grondbeleid. — Verhasselt J., Verzorg uw taal!

Nederlands Juristenblad: jg. 1968:

Heering H.C., Raadspensionaris redivivus. — Wijckerheld Bisdorff C.R.C., Het hoger beroep van vonnissen in kortgeding. — Janssens op de Haar G.A., Aanstotelijk voor de eerbaarheid. — Luiking H.F.W., Wederwoord inzake Het Wapen van Mr. P. van Vollenhoven. — Korthals Altes A., De Directeur en de strafrechter.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie: jg. 1968 - nr. 5019:

Molmaker J.K., Omzetbelasting en registratierecht (I).

Journal des Tribunaux: jg. 1968 - nr. 4637:

Cambier C., Le Code Van Reepinghem et le barreau.

Mouvement Communal: jg. 1968 - nr. 11:

Lenaerts H., La législation sur les établissements dangereux, insalubres et incommodes. — Closst Ch. L., Chronique des revues de droit.